

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग

MERC

वार्षिक अहवाल २००४ - २००५

जयति जयति सूर्याः सप्त लोकैक दीपः
किरणम् इति तथापः सर्व दुःखस्य हर्ता ।
अरुणकिरण गम्याश्चधीर आदित्यमूर्तिः
परम परम दिव्यः भास्कराष्टम नमामि ॥

२००८-०५

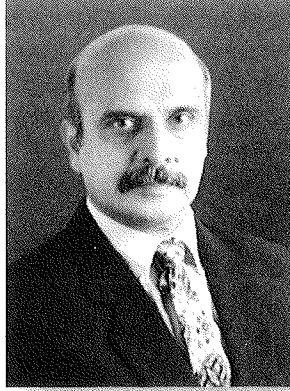
अनुक्रमणिका

अध्यक्षांचे मनोगत	१
२००४-०५: आयोगातील बदल	२
विनियम आणि मार्गदर्शक तत्त्वे	२
राज्य शासनास सल्ला	४
महत्वाचे आदेश	५
परिशिष्टे	११

अध्यक्षांचे मनोगत

विद्युत अधिनियम, २००३, खूप चर्चेनंतर, पारित करण्यात आला. भारतीय संविधानाच्या समवर्ती सूचीत असल्याने विद्युत क्षेत्रावर आलेल्या काही मर्यादा या अधिनियमाद्वारे काढून टाकण्याचा प्रयत्न करण्यात आला आहे. विनियमांच्या स्वरूपात अनेक दुय्यम कायद्यांचा संच विकसित केल्याशिवाय विद्युत अधिनियम, २००३ ची प्रभावीपणे अंमलबजावणी करणे शक्य होणार नाही. अधिनियम अंमलात आल्यानंतर एक वर्षाच्या आत असे विनियम विकसित करावयाचे होते.

राज्यामध्ये विद्युत क्षेत्रात स्पर्धा आणण्याच्या उद्देशाने अनेक विनियम विकसित करण्यासाठी महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोगाने सन २००४-०५ मध्ये महत्वाचा वेळ दिला. त्यापैकी, पारिषद तसेच वितरणातील मुक्त प्रवेशासंबंधीचे विनियम सर्वात महत्वाचे आहेत. या विनियमांमुळे एक मेगावॉट आणि अधिक वीज वापरणाऱ्या हॉटेल्स, रेस्टॉरंट्स, हॉस्पिटल्स आणि लघु उद्योग यासारख्या वाणिज्यिक ग्राहकांना पुढील तीन वर्षांत, त्यांच्या पसंतीचे वीज पुरवठादार निवडणे

शक्य होणार आहे. विद्युत अधिनियम, २००३ ने सामाईक वहन तत्व (कॉमन कॅरियर प्रिन्सिपल्स) स्वीकारले आहे. त्याचा एक भाग म्हणून, नवीन व्यवस्थेखाली, ग्राहकांना स्थानिक पुरवठादारा ऐवजी त्यांनी निवडलेल्या परंतु त्यांच्या क्षेत्रा बाहेरील पुरवठादाराकडूनही विजेची खरेदी करणे शक्य होणार आहे. म्हणजेच, बाहेरील पुरवठादारांच्या विजेचे वहन करण्याकरिता, स्थानिक परवानेधारकांच्या वितरण जाळ्याचा उपयोग करणे ग्राहकास शक्य होईल. मात्र, त्यासाठी ग्राहकांना स्थानिक परवानेधारकाला वहन आकार द्यावा लागेल. त्याचप्रमाणे स्थानिक परवानेधारकाला ग्राहक गमावल्यामुळे जो तोटा होईल त्याची भरपाई करण्यासाठी ग्राहकांना स्थानिक परवानेधारकाला अधिभारही द्यावा लागेल.

राज्यात खाजगी गुंतवणूक आणि वीज निर्मिती क्षमतेत जलद गतीने वाढ व्हावी म्हणून विद्युत अधिनियम, २००३ मध्ये "कॅप्टिव्ह जनरेशन" (स्व-वापरासाठी वीज निर्मिती)ची व्याख्या विस्तृत करण्यात आली आहे. वीज निर्मितीसाठी परवाना घेण्याचे बंधन या अधिनियमाद्वारे काढून टाकण्यात आले आहे. तसेच, स्व-विप्रेकडे असलेली अतिरिक्त वीज खरेदी व विक्री करण्यास नकार देण्याचा राज्य विद्युत मंडळाचा अधिकार सुध्दा सौम्य करण्यात आला आहे. सध्याच्या वीज टंचाईची झळ कमी करण्यासाठी उपलब्ध असलेली संपूर्ण वीज निर्मिती क्षमता उपयोगात आणण्याची गरज ओळखून, राज्यातील स्व-विप्रेमधून अतिरिक्त वीज निर्मिती उपलब्ध व्हावी म्हणून आयोगाने सन २००४ मध्ये एक प्रागतिक आदेश जारी केला. परंतु सार्वजनिक आणि खाजगी कंपन्यांच्या तथाकथित हिताला बाधा येते म्हणून त्यांनी या आदेशाची अंमलबजावणी संधपणे केली इतकेच नव्हे तर, या आदेशालाच त्यांनी उच्च न्यायालयात आव्हान दिले.

उद्योगांकरिता पूर्वीपासून गेली अनेक वर्षे वीज वापरावर निर्बंध असल्यामुळे त्यांना आठवड्यातून एक दिवस उत्पादन बंद ठेवावे लागत होते. शिवाय, अघोषित भार नियमनसुध्दा चालू होते. असे असतानाही, स्व-वापरासाठी वीज निर्मितीकरिता सवलती आयोगाने जाहीर

केल्यानंतर दोन महिन्यांच्या आतच, मराविमंने ग्रामीण व शहरी भागांत प्रति दिवशी अनुक्रमे ६ तास आणि ३ तासांचे भार नियमन घोषित केले. याशिवाय, ग्रामीण भागांतील शेती आणि इतर तीन-फेज ग्राहकांचे वीज पुरवठ्याचे तास मर्यादित करण्यासाठी त्यांच्याकरिता फक्त सिंगल-फेज पुरवठ्याची महागडी योजना मराविमंने जाहीर केली. ही योजना भेदभावकारी असल्याची आणि या अल्पकालीन उपायावरील रु. ५०० कोटींचा खर्च असमर्थनीय असल्याचा दावा करीत या योजनेला आयोगापुढे विद्युत ग्राहकांकडून आव्हान देण्यात आले.

या संदर्भात झालेल्या जाहीर सुनावणीनंतर आयोगाला आढळून आले की वीज दराच्या आदेशामध्ये विजेच्या मागणी-पुरवठ्याबाबत आयोगाने केलेल्या अंदाजात आणि मागणी-पुरवठ्यात उद्भवलेली तफावत, यामधील फरकाची कारणे अनेक होती. विजेच्या मागणी-पुरवठ्याबाबतचे अंदाज अधिक चांगल्या रितीने करण्यासाठी व विजेच्या तुटवड्यामुळे होणाऱ्या परिणामांची तीव्रता कमी करण्यासाठी मराविमंने अंमलात आणावयाची उपाययोजना आयोगाने सूचविली. कृषीक्षेत्रासाठी स्वतंत्र फीडर उभारणे आणि उच्च दाब थेट पुरवठा (एचव्हीडीएस) करणे यासारखे व्यापक आणि दीर्घ-कालीन अधिक लाभदायक उपाय उपलब्ध असताना, आणि विशेषतः विजेची टंचाई आणखी काही काळ राहणार असल्यामुळे, या अल्पकालीन उपायासाठी इतकी मोठी गुंतवणूक करणे समर्थनीय नसल्याचा निर्णय आयोगाने दिला

वीज निर्मिती क्षमता आणि वीज पुरवठ्याच्या तुटवड्यामुळे, विद्युत क्षेत्रामध्ये स्पर्धा आणण्याच्या आणि निवडीचे पर्व सुरु करण्याच्या आयोगाच्या प्रयत्नांना, अटकाव निर्माण होणे, ही एक दुर्दैवाची बाब आहे. भार नियमन करणे आवश्यक असल्याचा निर्णय एकदा घेतला की ते कशा प्रकारे करावयाचे हे ठरविण्याचे काम नियामकावरच सोपविले पाहिजे. विजेच्या तुटवड्यामुळे चक्राकार पध्दतीने करावे लागणारे भार नियमन अनेक वेळा तदर्थ तत्त्वावर किंवा अंतिम क्षणी ठरविण्यात येते. चक्राकार पध्दतीचे भार नियमन जरी कसेही ठरविण्यात येत असले तरी, त्यावरून एका तुटपुंज्या स्रोताचे वाटप अत्यंत अकार्यक्षमतेने होत असल्याचे दिसून येते. कारण, ग्राहकांच्या प्रत्यक्ष गरजा लक्षात न घेता विद्युत जाळ्याची भौतिक वस्तुस्थिती सूचित करेल त्याप्रमाणे अचानकपणे विजेचे वाटप होते.

त्यामुळे आयोगाने, मागणीच्या व्यवस्थापनाचे उपाय सुरु करण्यावर लक्ष केंद्रित करून त्याद्वारे भविष्यात पुनः आणीबाणीची परिस्थिती टाळण्यासाठी नेहमी विजेचा वापर आवश्यक तेवढाच करण्यावर प्रोत्साहन देण्याचे ठरविले आहे. कृषीक्षेत्रासाठी स्वतंत्र फीडर उभारणे आणि उच्च दाब थेट पुरवठा करणे यासारखी मध्यम-मुदतीची उपाय योजना आयोगाने अनिवार्य केली आहे. मागणीच्या व्यवस्थापनाच्या प्रयत्नांना सामुहिक सहभागाने चालना देण्यासही मराविमंला सांगितले.

या वार्षिक अहवालाच्या निमित्ताने आयोगाला एक संदेश द्यावासा वाटतो की, विजेच्या मागणी व पुरवठ्यावर आधारित असलेली भार नियमनाची योजना, प्रोत्साहनांबरोबरच दंड आकारणीवरदेखील भर देणारी असावी. त्यानुसार जे विजेची बचत करतील त्यांचा फायदा होईल व जे अपव्यय करतील त्यांचे नुकसान होईल. तथापि, ग्रामीण तसेच शहरी या दोन्ही भागांतील गरीब ग्राहकांना मात्र भार नियमनाच्या परिणामांपासून संरक्षण मिळणे आवश्यक आहे.

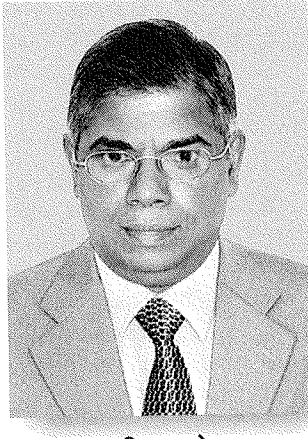
प्रमोद देव

डॉ. प्रमोद देव

२००४-०५: आयोगातील बदल

आयोगाची स्थापना १९९९ मध्ये झाली तेव्हापासून आयोगाचे अध्यक्ष असलेले श्री. पी. सुब्रह्मण्यम यांची या अहवालाच्या वर्षात, सप्टेंबर, २००४ मध्ये मुदत संपली. त्यांच्या पाच वर्षांच्या अध्यक्षपदाच्या कालावधीत आयोगाचे रुपांतर एका संस्थेत करण्यात आणि जन-मानसात आयोगाची विश्वासाहता रुजविण्यात ते यशस्वी झाले. आयोगाच्या सुरुवातीच्या काळात आयोगाला दिशा दाखविणारे श्री. जयंत देव यांनी आपली सदस्य पदाची मुदत ११ ऑगस्ट, २००४ रोजी पूर्ण केली.

डॉ. प्रमोद देव १० फेब्रुवारी, २००५ पर्यंत सदस्य होते. त्यांनी ११ फेब्रुवारी, २००५ रोजी अध्यक्षपदाची सूत्रे हाती घेतली. पूर्वी केंद्रीय विद्युत प्राधिकरणात असलेले आणि अगदी अलिकडे पश्चिम क्षेत्रीय विद्युत मंडळाचे सदस्य-सचिव असलेले श्री. ए. वेलायुधम, आयोगामध्ये सदस्य म्हणून १८ ऑगस्ट, २००४ रोजी रुजू झाले.

श्री. ए. वेलायुधम
सदस्य

सन २००४-०५ मध्ये आयोगाने आपले लक्ष, दिनांक १० जून, २००३ रोजी अंमलात आलेल्या विद्युत अधिनियम, २००३ मधील तरतूदीनुसार विनियम तयार करण्याची कामे पूर्ण करण्यावर आणि त्यातील उद्दिष्टांचा पाठपुरावा करण्यावर, केंद्रीत केले. भारतातील विद्युत

क्षेत्राचा विकास व नियमन करण्याच्या दृष्टीकोनामध्ये विद्युत अधिनियम, २००३ ने मूलभूत बदल केले आहेत आणि या प्रक्रियेत महाराष्ट्रात आयोगाकडे प्रमुख भूमिका सोपविली आहे.

ग्राहकांची गाऱ्हाणी निवारण्यासाठी ओम्बड्समन

श्री. वासुदेव जी. गोर्डे, महाराष्ट्र शासनाचे सेवानिवृत्त सचिव, यांची राज्याचे विद्युत ओम्बड्समन म्हणून आयोगाने डिसेंबर, २००४ मध्ये, नियुक्ती केली. त्यांचे मुख्यालय मुंबई येथे आहे. त्यांची नियुक्ती म्हणजे ग्राहकांची गाऱ्हाणी निवारण्यासाठी एका त्रि-स्तरीय यंत्रणेच्या स्थापनेचा सर्वोच्च टप्पा आहे: प्रत्येक परवानाधारकाची अंतर्गत यंत्रणा; प्रत्येक परवानाधारकाने स्थापन करावयाचा ग्राहक गाऱ्हाणे निवारण मंच (ज्याचे तीनपैकी दोन सदस्य या स्वतंत्र व्यक्ती असतील); आणि मंचाच्या निर्णयाविरुद्ध ग्राहकांनी केलेल्या अपीलांवर निर्णय देण्यासाठी आयोगाने नियुक्त केलेला ओम्बड्समन, अशी त्रिस्तरीय यंत्रणा राहिल. ग्राहकांची गाऱ्हाणी हाताळण्यासाठी पहिला पध्दतशीर प्रयत्न म्हणून, मागील वर्षी, आयोगाने, विद्युत अधिनियम, २००३ च्या कलम ४२ (५) ते (७) खाली, विनियम अधिसूचित केले होते.

विनियम आणि मार्गदर्शक तत्त्वे

विनियम

विद्युत अधिनियम, २००३ खाली अनेक गुंतागुंतीच्या प्रश्नांकरिता आयोगाने विनियम तयार करावयाचे आहेत. हे विनियम तयार करण्यासाठी आयोगाने एक आगळी-वेगळी संबंधितांचा सहभाग असणारी व सल्लागार प्रक्रिया स्वीकारली होती. सुरुवातीचे प्रारूप प्रथम निवडक ग्राहक प्रतिनिधी, परवानेधारक, सल्लागार आणि आयोग यांच्यात चर्चिते जात, त्यानंतर, सुधारित प्रारूप, अंतिम स्वरूप देण्यापूर्वी, अभिप्राय व सूचना पाठविण्यासाठी जनतेला उपलब्ध करून देण्यात येत होते. पहिले काही विनियम मागील वर्षी अधिसूचित करण्यात आले होते. सन २००४-०५ मध्ये, आयोगाने १३ विनियमांना अंतिम स्वरूप देऊन त्याद्वारे विद्युत अधिनियम, २००३ च्या महत्वाच्या अनेक तरतूदींची अंमलबजावणी होण्यास मदत झाली. यापैकी अनेक तरतूदी, अधिक पर्यायांतून निवड करण्यासाठी आणि अधिक चांगल्या दर्जाची वीज आणि सेवा मागण्यासाठी विद्युत ग्राहकांना सबल करण्यासंदर्भातील आहेत.

मविनिआ (वीज दराच्या अटी व शर्ती) विनियम, २००४

यामध्ये विद्युत निर्मिती कंपनीने वितरण परवानाधारकाला करावयाच्या वीज पुरवठ्यासाठी, विजेच्या राज्यांतर्गत पारेषण आणि वहन, विजेच्या किरकोळ विक्रीसाठी वीज दर आणि अधिभाराचे दर निश्चित करण्याची तत्त्वे आणि कार्यपध्दती आखून देण्यात आलेली आहे. विनियमात स्पष्ट करण्यात आले आहे की, ग्राहकाच्या हिताचे रक्षण करण्यासाठी, गुंतवलेल्या भांडवलाच्या उत्पादकतेतील वृद्धी आणि कार्यक्षमतेत सातत्याने होणारी सुधारणा, या बाबींच्या आधारे वीज दरामध्ये बदल करण्याची गरज, आयोग विचारात घेईल. तसेच विद्युत अधिनियम, २००३ मधील तरतूदी, विजेची निर्मिती, पारेषण, वितरण आणि पुरवठ्यावर होणारा प्रत्यक्ष खर्च, खर्चाची रास्त विभागणी होण्यासाठी खर्चाची कार्य-निहाय-विभागणी आणि टप्प्याटप्प्याने स्पर्धात्मक वातावरण निर्माण करणे शक्य व्हावे यासाठी भेदभावरहित पध्दतीने उचित प्रोत्साहने देण्याची गरज, यांच्या आधारे विद्युत दराचे सुसूत्रीकरण करण्याची निकडही, आयोग विचारात घेईल.

त्याच वेळेस, या विनियमामध्ये सुधारणा करून हे विनियम अधिक परिपूर्ण करण्याकरिता जादा तपशील घेण्याचे कामही आयोगाने चालू ठेवले.

मविनिआ (विद्युत पुरवठा संहिता आणि पुरवठ्याच्या इतर अटी) विनियम, २००४

या विनियमामध्ये प्रथमच, वितरण परवानाधारकांनी त्यांच्या ग्राहकांसंदर्भात पालन करावयाची कार्यपध्दती, आकार आणि अटी याबाबतच्या परिपूर्ण निदेशांचा एक संच उपलब्ध करून देण्यात आला आहे. तसेच या विनियमामध्ये, विजेच्या पुरवठ्यासाठी अर्ज आणि अर्जाची छाननी, वीज पुरवठ्याच्या अटी व शर्ती, विविध सेवांकरता लावावयाच्या आकारांची अनुसूची, ग्राहकाच्या जागेत प्रवेश, वायरिंग, नावातील बदल, सुरक्षा अनामत, मीटर्स (पुरवठा, किंमत इ.), देयके (दोन देयकातील अवधी, देयकातील तपशील, मीटरमधील नोंदीचे वाचन केल्याशिवाय देयक तयार करणे, मीटर सदोष असताना देयक तयार करणे, देयकांचा भरणा करणे, आगाऊ भरणा, थकबाकीसंदर्भात समझोता करणे), वीज पुरवठा पूर्ववत करणे, पुरवठ्यातील बिघाड, इत्यादी बाबींचा समावेश आहे. या तरतूदींचे पालन करण्यात परवानेधारकाकडून काही कसूर घडल्यास, आयोगाने स्वतंत्र विनियमांद्वारे स्थापन केलेल्या त्रि-स्तरीय ग्राहक गाऱ्हाणे निवारण यंत्रणेद्वारे ग्राहक त्याबाबत न्याय मिळवू शकतील.

मविनिआ विद्युत (वितरण परवानाधारकाच्या कृतीची मानके, विद्युत पुरवठा सुरु करण्याचा कालावधी आणि भरपाईचे निश्चितीकरण) विनियम, २००४ (जे पुरवठा संहिते बरोबर वाचावयास हवेत) या विनियमांमध्ये विजेचा पुरवठा, विजेचा दाब, व्यत्ययाचा कालावधी आणि वारंवारता, तक्रारी हाताळणे, पुरवठ्याचा दर्जा व यंत्रणा, पुरवठा पूर्ववत करणे, वीज पुरवठ्याच्या खात्रीबाबतचे निर्देशांक आणि ग्राहकांच्या मागण्यांची सनद, या बाबत वितरण परवानाधारकाकडून अपेक्षित कृतीची मानके ठरवून देण्यात आली आहेत. या मानकांचे पालन करण्यात कसूर घडल्यास ग्राहकांना द्यावयाची नुकसानभरपाई, आणि त्यासाठीची विहित काल-मर्यादा, यासंबंधीच्या तरतूदी देखील त्रि-स्तरीय गा-हाणे निवारण यंत्रणेच्या माध्यमातून करण्यात आल्या आहेत.

मविनिआ विद्युत (वितरण मुक्त प्रवेश) विनियम, २००४ - जेव्हा ग्राहक, स्थानिक वितरण परवानाधारकाच्या वितरण जाळ्याचा वापर करून बाहेरील स्त्रोताकडून, (जसे विद्युत निर्मिती कंपनी, अतिरिक्त वीज असलेला स्व-वापरासाठीचा वीज निर्मिती प्रकल्प, किंवा इतर अन्य भागातील वितरण परवानाधारक) वीज पुरवठा घ्यावयाचे ठरवतो तेव्हा, स्थानिक परवानाधारकाला ग्राहक गमावल्यामुळे द्यावयाच्या नुकसान भरपाईच्या आकाराची तत्त्वे, शर्ती, पध्दती, या विनियमात सविस्तरपणे देण्यात आल्या आहेत. विद्युत अधिनियम, २००३ मध्ये अभिप्रेत असलेली स्पर्धा आणण्यासाठी आणि ग्राहकाच्या पसंतीचे वीज पुरवठादार निवडण्यासाठी वितरण मुक्त प्रवेश हे एक महत्वाचे साधन आहे.

तथापि, वीज दराच्या विनियमांप्रमाणेच, वितरण मुक्त प्रवेशासंबंधी अधिक परिपूर्ण विनियम तयार करण्याचे काम आयोगाने चालू ठेवले असून, ते नंतर अधिसूचित करण्यात येतील.

मविनिआ (वितरण परवाना अटी) विनियम, २००४, विद्युत अधिनियम, २००३ मध्ये वीज वितरणासाठी स्पर्धा व ग्राहकांना आपल्या पसंतीच्या परवानाधारकाच्या निवडीस वाव मिळावा म्हणून एकाच वीज पुरवठ्याच्या क्षेत्रात, आप-आपल्या स्वतंत्र जाळ्यासह कार्यरत असणाऱ्या दोन किंवा अधिक परवानेधारकांना काम करण्यास वाव देण्याबाबतच्या तरतूदी आहेत. या तरतूदी दृष्टीसमोर ठेवून, नवीन

डहाणू येथील रिलायन्स एनर्जीचे औष्णिक विद्युत केंद्र

वितरण परवाना देण्याची कार्यपध्दती, अशा परवान्याच्या अटी व शर्ती इ. तरतूदी या विनियमामध्ये विहित करण्यात आल्या आहेत. पूर्वी अस्तित्वात असलेले ('मानीव') परवाने, विद्युत अधिनियम, २००३ तसेच विनियमांशी सुसंगत करण्याची कार्यवाही या विनियमाखाली आयोगाने सुरु केली आहे.

मविनिआ (वीज व्यापार परवाना अटी) विनियम, २००४ या विनियमात, ०-१०० दशलक्ष युनिट्स, १००-२०० दशलक्ष युनिट्स, २००-५०० दशलक्ष युनिट्स, ५००-७०० दशलक्ष युनिट्स, ७००-१००० दशलक्ष युनिट्स, आणि १००० दशलक्ष युनिट्स वरील, अशा ६ वेगवेगळ्या वर्गवारीतील परवान्यांखाली विजेचा व्यापार करण्यासाठीच्या अटी ठरवून देण्यात आल्या आहेत. विजेचा व्यापारी विजेचे पारेषण करू शकत नाही व जेथे आवश्यक असेल तेथे त्याच्या व्यापारी नफ्याची मर्यादा आयोगाकडून निश्चित करण्यात येईल.

मविनिआ (पारेषण मुक्त प्रवेश) विनियम, २००५ यामध्ये इतर परवानेधारकांच्या पारेषण जाळ्यात प्रवेशासाठीची पात्रता, कार्यपध्दती आणि आकार नमूद करण्यात आले आहेत तसेच त्यात पारेषण यंत्रणेचे उपयोगकर्ते, पारेषण यंत्रणेचे नियोजन, पारेषणातील मर्यादा, ऊर्जा हानि, माहिती यंत्रणा, विशेष विद्युत मीटर्स आणि राज्य भार प्रेषण केंद्राचे आकार यासारख्या विविध बाबींसंबंधी तरतूदी करण्यात आल्या आहेत.

आयोगाच्या प्रत्यक्ष कामकाजाशी संबंधित असे २००४-०५ मध्ये अधिसूचित करण्यात आलेले इतर महत्वाचे विनियम खालील प्रमाणे आहेत :

मविनिआ (शुल्क व आकार) विनियम, २००४ या विनियमांमध्ये, आयोगाकडे करावयाचे वेगवेगळे अर्ज, याचिका इ. साठी व वार्षिक परवान्यासाठी आयोगास अदा करवयाचे शुल्क नमूद करण्यात आले आहे. या शुल्क व आकारांमुळे आयोगास स्वतःचा निधी उभारण्यास मदत होईल आणि त्या योगे आयोग यथावकाश स्वावलंबी होईल.

मविनिआ (सल्लागारांच्या नेमणूकीच्या अटी व शर्ती) विनियम, २००४ याद्वारे विद्युत अधिनियम, २००३ खालील आपली विस्तृत कार्ये प्रभावीपणे पार पाडणे शक्य व्हावे म्हणून आयोगाला आवश्यक असलेल्या तज्ज्ञ व व्यावसायिक सेवा बाहेरून उपलब्ध करून घेण्यासंबंधीचे विनियम तयार करण्यात आले आहेत.

गुंतवणूक मंजूरीसाठी मार्गदर्शक तत्त्वे

परवानेधारकांच्या प्रस्तावित गुंतवणूक योजनांना तत्त्वतः मंजूरी देण्यासाठी आयोगाने ९ फेब्रुवारी, २००५ रोजी ही मार्गदर्शक तत्त्वे निर्गमित केली आहेत. सिकॉमच्या मदतीने व ग्राहक प्रतिनिधींच्या सल्ल्याने ही मार्गदर्शक तत्त्वे तयार करण्यात आलेली आहेत. ही मार्गदर्शक तत्त्वे, अंमलात येण्यापूर्वी व त्यानंतरच्या, महत्वाचा भांडवली खर्च व परवानेधारकाच्या इतर गुंतवणूक योजना तपासण्याच्या गरजेला संबोधतात. अशा खर्चाचा ग्राहकांच्या वीज दरावर आणि परवानेधारकाच्या कामगिरीवर थेट परिणाम होत असतो. पूर्वी अशी तपासणी वीज दरात करावयाच्या सुधारणेच्या वेळी होणाऱ्या कार्यवाहीत करण्यात येत होती. आता आयोगास असे आढळून आले आहे की, केवळ वीज दराच्या सुधारणेच्या वेळी आवश्यक असलेल्या पध्दतीनुसार अशी तपासणी करणे शक्य होत नाही.

राज्य शासनाला सल्ला

मराविमंची पुनर्रचना

विद्युत अधिनियम, २००३ यामध्ये महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळाची वीज निर्मिती, पारेषण, वितरण या प्रमाणे कार्य-निहाय वेगवेगळ्या स्वतंत्र कंपन्यांमध्ये पुनर्रचना करण्याबाबतची महत्वाची तरतूद आहे. त्याचप्रमाणे, विद्युत अधिनियम, २००३ मध्ये अशा बाबींकरिता आयोगाने राज्य शासनाला सल्ला देण्याची देखील तरतूद आहे.

महाराष्ट्र शासनाने एप्रिल, २००४ मध्ये मराविमंच्या पुनर्रचनेसंबंधात आयोगाचा सल्ला मागितला. मराविमंच्या पुनर्रचनेबाबत ठरविण्यात आलेली ९ जून, २००४ ची मुदत जवळ येऊन ठेपल्यामुळे, आयोगाने याबाबतीत आपल्या प्राथमिक शिफारशी १४ मे, २००४ रोजी पाठविल्या. तथापि, शासनाने ही मुदत नंतर वाढविल्यामुळे, आयोगाने आपल्या अधिक तपशीलवार शिफारशी १७ सप्टेंबर, २००४ रोजी पाठविल्या. आयोगाचे असे मत होते की मराविमंचा अवजड डोलाराच तिच्या आकार्यक्षमतेला आणि सेवेच्या खराब दर्जाला बहुतांशी जबाबदार आहे.

निर्मिती आणि पारेषणाकरिता वेगवेगळ्या कंपन्यांसह, आयोगाने देशातील व परदेशातील वितरण कंपन्यांच्या असलेल्या विशिष्ट आकाराचाही अभ्यास केला. शासन/मराविमंचला अभिप्रेत असल्याप्रमाणे शहरी व ग्रामीण भागाकरिता वेगवेगळ्या कंपन्या काढण्याऐवजी ग्राहक/क्षेत्र निहाय सारख्याच आकाराच्या पांच किंवा सहा वितरण कंपन्या काढणे उचित होईल, असा सल्ला शासनाला दिला. मराविमंच्या वारसदार कंपन्यांचा आकार व स्वरूप ठरविताना विचारात घ्यावयाच्या इतर विविध बाबी देखील आयोगाने शासनास कळविल्या.

आयोगाने असेही सूचविले की पुनर्रचना करतानाच विद्युत सुधारणा अंमलात आणण्याचा कार्यक्रमही शासनाने तयार करावा. जागतिक अनुभवावरून असे दिसून आले आहे की, ग्रामीण विद्युतीकरण आणि ग्रामीण वीज पुरवठा हे क्वचितच स्वावलंबी असतात आणि त्यामुळे ग्रामीण वीज पुरवठा आणि सबसिडी यासारखे प्रश्न हाताळणे आवश्यक असतात. शहरी आणि ग्रामीण भागातील कामगिरीत मोठी दरी असल्यास त्यामुळे सामाजिक असमतोल निर्माण होऊ शकतो. ग्रामीण भागातील वीज विक्रीपासून मिळणारे उत्पन्न हे वीज पुरवठ्याच्या खर्चापेक्षा खूप कमी असते. त्यामुळे खाजगी कंपन्या सर्वसाधारणपणे ग्रामीण भागात पुरवठा करण्यास इच्छूक नसतात, याची आयोगाने दखल घेतली. परवानेधारकांना स्थानिक समस्यांची जाणीव नसते व त्यामुळे ते सेवा पुरविण्यास तयार नसतात व निकृष्ट सेवा देतात. आंतरराष्ट्रीय अनुभवावरून असे दिसते की, जर योजनांची योग्य आखणी केलेली असेल तर ग्रामीण भागात स्थानिक व खाजगी सहभागामुळे उत्साहवर्धक परिणाम मिळू शकतात.

आयोगाचे असे मत आहे की, स्थानिक संस्थांमार्फत किंवा अशाच इतर संस्थांमार्फत ग्रामीण भागात सेवा पुरविण्याकरिता फ्रॅन्चायसींग व्यवस्थेला प्रोत्साहन देण्यात आले पाहिजे. जी वितरण कंपनी तिचे कार्य फ्रॅन्चायसींगच्या द्वारे राबवेल तिच्यावर कृतीच्या मानकांच्या पालनाची प्राथमिक जबाबदारी राहिल, आणि प्रोत्साहने/दंडाच्या माध्यमांतून मानके व लक्ष्यांक, साध्य करण्याची खबरदारी घेईल.

आयोगाच्या मते, नजिकच्या भविष्यकाळात ग्रामीण व गरीब ग्राहकांकरिता काही सबसिडी चालू ठेवाव्या लागणार आहेत. आयोगाने दाखवून दिले की या सबसिडी फक्त भारतातच देण्यात येत नसून त्या विकसीत देशात देखील देण्यात येतात. त्यामुळे, पारदर्शकपणे तसेच जबाबदारीने सबसिडी देण्याची खात्री मिळण्यासाठी आणि ग्रामीण भागाच्या विकासास मदत व्हावी म्हणून आयोगाने विद्युत विकास व सबसिडी निधी स्थापन करण्याची शिफारस केली.

शासकीय मदत तसेच वीज विक्री/वापरावरील कर वर्ग करून वरील निधीसाठी पैसा उभा करता येईल. सबसिडीचा वापर अधिक चांगला होण्यास या निधीची मदत होईल.

ग्रामीण विद्युतीकरणाबाबतचे धोरण

मोठ्या प्रमाणात ग्रामीण घरांना आजदेखील वीज मिळत नाही, ही बाब लक्षात घेऊन आणि ग्रामीण विद्युतीकरण तसेच वीज पुरवठ्याच्या संबन्धातील धोरणाबाबतच्या महत्वाच्या प्रश्नावर, विद्युत अधिनियम, २००३ च्या संदर्भात, महाराष्ट्र शासनास कळवावयाचा आपला सल्ला व शिफारशी तयार करण्याकरिता अहवालाच्या वर्षी, आयोगाने अभ्यास सुरु केला.

लघु जल विद्युत धोरण

स्वतंत्र वीज उत्पादक आणि स्व-वापरासाठी वीज निर्मिती यांच्या माध्यमातून खाजगी सहभागाने लघु जल विद्युत प्रकल्पाच्या (२५ मेगावॉटखालील) विकासासाठी आणि त्या प्रकल्पांकडून मराविमं आणि इतर परवानेधारकांनी करावयाच्या वीज खरेदीकरिता, वीज प्राप्त करून घ्यावयाची प्रक्रिया, वीज दर इ. निश्चित करण्याबाबतच्या सुधारित प्रारूप धोरणाबाबत, सल्ला देण्यासाठी शासनाने डिसेंबर, २००४ मध्ये आयोगाकडे संपर्क साधला होता. त्यानुसार, आयोगाने त्या दिशेने कार्यास सुरुवात केली. यापूर्वी सन २००२ मध्ये, आयोगाने अधिक मर्यादित प्रारूप धोरणावर आपल्या शिफारशी कळविल्या होत्या. महाराष्ट्र शासनाचा सध्याचा प्रस्ताव अधिक व्यापक आहे. त्यात विद्युत अधिनियम, २००३, अंमलात आल्यानंतर कायद्यात झालेल्या बदलांची नोंद घेण्यात आलेली आहे.

राज्य सल्लागार समिती

विद्युत अधिनियम, २००३ च्या कलम ८१ खाली स्थापन करण्यात आलेल्या राज्य सल्लागार समितीची बैठक ११ फेब्रुवारी, २००५ रोजी झाली. ग्रामीण विद्युतीकरण आणि वीज पुरवठ्याशी संबंधित असलेले तीन महत्वाचे आणि परस्पर-निगडीत विषय, नवीन विद्युत कायदा आणि आयोगाने दिलेला व द्यावयाचा प्रस्तावित सल्ला, यांच्या संदर्भात, या बैठकीत चर्चेला घेण्यात आले होते. बैठकीत करण्यात आलेल्या सादरीकरणाच्या आधारे खालील बाबींवर सविस्तर चर्चा करण्यात आली :

(अ) क्रॉस-सबसिडी व शेतीसाठी विजेचे दर

(ब) ग्रामीण विद्युतीकरणाच्या धोरणावर महाराष्ट्र शासनास आयोगाने द्यावयाच्या प्रस्तावित सल्ल्याचा प्राथमिक मसूदा

(क) मराविमंच्या पुनर्रचनेबाबत आयोगाने महाराष्ट्र शासनास दिलेला सल्ला.

महत्वाचे आदेश

वीज दराचे आदेश

श्री. शिरीष देशपांडे यांनी मुंबईतील वीज वितरण परवानाधारकांमधील स्पर्धेच्या संबंधातील विविध प्रश्नांसंदर्भात दाखल केलेल्या याचिकेवर एप्रिल, २००४ मध्ये आयोगाने निर्णय दिला होता. त्यामध्ये आयोगाने मुंबईत कार्यरत असणाऱ्या तीन वितरण परवानेधारकांना म्हणजेच टाटा पॉवर कंपनी लिमिटेड (टिपीसी), बीएसईएस लिमिटेड (आताची रिलायन्स एनर्जी लिमिटेड), बृहन्मुंबई विद्युत पुरवठा आणि परिवहन उपक्रम (बेस्ट), या वितरण कंपन्यांना त्यांची वार्षिक महसूल गरज (एआरआर) आणि वीज दराचे प्रस्ताव सादर करण्यास सांगितले होते. मराविमं या चवथ्या परवानेधारकाचे वीज दर आयोगाकडून वेळोवेळी निश्चित करण्यात येत होते. परंतु आयोगाने टिपीसी, आरईएल आणि बेस्ट यांच्या वीज दरांच्या प्रस्तावांचा यापूर्वी आढावा घेतलेला नव्हता.

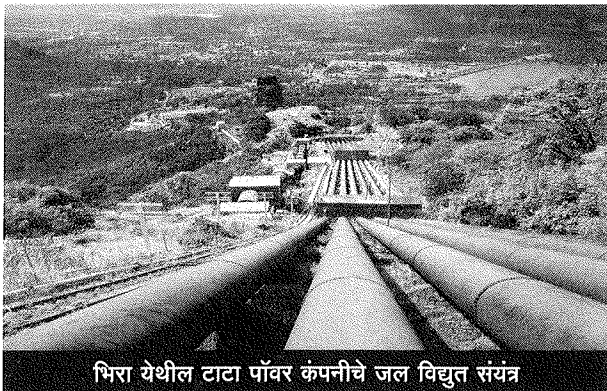
टाटा पॉवर कंपनी (टिपीसी)चा वीज दर

टिपीसीने त्यांचा एआरआर व वीज दराचा प्रस्ताव आयोगाकडे सप्टेंबर, २००३ मध्ये सादर केला. त्यामध्ये त्यांनी नंतर दुरुस्ती केली, ज्या संदर्भात अतिरिक्त आंकडेवारी व स्पष्टीकरणे देण्यास कंपनीला बराच वेळ लागला. प्रस्तावाच्या तांत्रिक तपासणी नंतर, तो प्रस्ताव जनतेपुढे अभिप्रायासाठी ठेवण्यात आला आणि मुंबई येथे एक जाहीर सुनावणी देखील घेण्यात आली. टिपीसीचा वीज दर यापूर्वी, (आयोगाची स्थापना होण्यापूर्वी) टिपीसीकडून ठरविण्यात आला होता. त्यानंतर, घडलेल्या विविध कायदेशीर आणि इतर घडामोडींचा तसेच विद्युत अधिनियम, २००३ मधील तरतूदींचा विचार करून, आयोगाने जून, २००४ मध्ये टिपीसीच्या वीज दराबाबतचा आदेश पारित केला.

यापूर्वी वीज दराच्या निश्चितीकरणसाठी स्वीकारलेल्या नेहमीच्या तत्त्वांशिवाय, या वीज दराद्वारे आयोगाने, वीज दराचे सु-सूत्रीकरण करण्याचे आणि वेगवेगळ्या परवानेधारकात, विशेषतः मुंबईत जेथे ४ परवानेधारक आहेत, त्यांच्या वीज दरामध्ये अधिक समानता आणण्याच्या दिशेने प्रयत्न सुरु केले.

टिपीसीने आर्थिक वर्ष २००३-०४ आणि २००४-०५ साठी विद्युत दराच्या सुसूत्रीकरणाचे उपाय प्रस्तावित केलेले असतना वीज दरात कोणतीही वाढ अपेक्षित केली नव्हती. आयोगाने टिपीसीच्या वीज दराचा आदेश १ जून, २००४ पासून लागू केला. त्यानुसार, सरासरी वीज दर ९.२ टक्क्यांनी खाली आला आहे.

टिपीसीच्या संपूर्ण वीज विक्रीवर, इंधन समायोजन खर्च (एफएसी)

भिरा येथील टाटा पॉवर कंपनीचे जल विद्युत संयंत्र

आकार, इतर परवानेधारकांसह कोणासही माफ न करता, लागू करण्यात आला. खर्चातील अन्य बदल विचारात घेण्याऐवजी फक्त इंधन खर्चातील बदल एफएसी मध्ये समाविष्ट करण्याकरिता एफएसी आकार विद्युत अधिनियम, २००३ मधील तरतूदींशी अनुरूप करण्यात आला. बेस्ट व बीएसईएसला टिपीसीकडून अनुक्रमे पूर्णतः आणि काही प्रमाणात करण्यात येणाऱ्या वीज पुरवठ्याच्या ठराविक प्रमाणासाठी तसेच टिपीसीच्या ग्राहकांच्या वीज पुरवठ्याच्या ठराविक टप्प्यासाठी, ज्यांना एफएसी आकारणीमधून यापूर्वी सूट देण्यात आली होती, त्यांना वीज दरातील वाढीचा झटका बसू नये म्हणून त्यांच्यासाठी कमी वीज दराची निश्चिती करून आयोगाने त्यांची काळजी घेतली.

बीएसईएस आणि बेस्टच्या ज्या घरगुती ग्राहकांचा विजेचा वापर दर महिना १०० युनिट्स पर्यंत आहे त्यांची विजेची मूलभूत गरज भागविण्यासाठी त्यांना कमी दर आकारणे शक्य व्हावे म्हणून, बीएसईएस आणि बेस्टला टिपीसीकडून जो विद्युत पुरवठा होतो त्यातील पहिल्या २५% वापरावर, पुढील ७५% वापरावरील वीज दराच्या तुलनेत, अतिशय कमी दर आयोगाने ठरवून दिले. वीज दराची निश्चिती होईपर्यंत, बेस्टला होणारा लाभ ग्राहकांना देण्यास बेस्टला सांगण्यात आले व बेस्टने त्यांच्या स्वतःच्या एफएसी सूत्राद्वारे तो ग्राहकांना उपलब्ध करून दिला.

बीएसईएस (आरईएल)चा वीज दर

बीएसईएसने देखील त्यांचा वीज दराचा प्रस्ताव ८ सप्टेंबर, २००३ रोजी सादर केला व त्यात नंतर काही बदल केले. टिपीसी प्रमाणेच, या प्रकरणी देखील बरीच अतिरिक्त आंकडेवारी व माहिती मागविल्यानंतरच त्यांचा प्रस्ताव जनतेच्या अभिप्रायासाठी व सुनावणीसाठी ठेवण्यात आला आणि तीच सूत्रे लावून आयोगाने त्याचा विचार केला.

बीएसईएसच्या यापूर्वीची वीज ग्राहकाची वर्गवारी आणि उप-वर्गवारी/वीज वापर टप्प्यांचे मोठ्या प्रमाणावर आयोगाने आपल्या जूलै, २००४ च्या आदेशाद्वारे, सुसूत्रीकरण केले. याचा परिणाम म्हणून काही वर्गवारीत देयकांची रक्कम वाढली तर इतर काहींच्या बाबतीत ती कमी झाली. तथापि, सरासरीने पाहता, देयकांच्या रकमेत घट झाली होती. टिपीसी प्रमाणेच, एफएसी आकाराचे सूत्र विद्युत अधिनियम, २००३ मधील तरतूदींशी अनुरूप करण्यात आले आणि दोन भागातील वीज दराची संकल्पना (स्थिर व अस्थिर आकार) सर्वांना लागू करण्यात आली.

करारांतर्गत मागणी (कॉन्ट्रॅक्ट डिमांड), देयके तयार करण्याचा आधार, यासंबंधात बीएसईएस पाळित असलेल्या प्रथांबाबतची अपूरी माहिती, यामुळे आणि पहिल्यांदा वीज दरामध्ये केलेल्या सुसूत्रीकरणाद्वारे, काही वर्गवारीतील वीज ग्राहकांच्या वीज दरात अहेतुकपणे धक्कादायक वाढ झाली होती, त्यात बीएसईएस/आरईएलने केलेल्या पूर्णविलोकनाच्या अर्जावरील आदेशाद्वारे, आयोगाने काही बदल करून, ती दुरुस्त केली. यातील काही बदल फक्त ठराविक कालावधीसाठी राहू देण्यात आले.

स्टॅंडबाय आकारासंबंधीचा वाद

अडचणीच्या परिस्थितीत मराविमंने टिपीसीला वीज पुरवठा देण्यासाठी स्टॅंडबाय व्यवस्था करण्यात आली आहे. अशी स्टॅंडबाय व्यवस्था टिपीसीने बीएसईएसलाही उपलब्ध करून दिली आहे. या स्टॅंडबाय व्यवस्थेसाठी बीएसईएसने त्याच्याकडून टिपीसीला देय असलेल्या रकमेबाबत वाद निर्माण झाला होता. या वादावर आयोगाने ३१ मे,

२००४ रोजी आदेश काढला. त्यानंतर, बीएसईएसच्या वीज दराबाबतचे वरील आदेश पारित करण्यात आले. आयोगाने निश्चित केलेले स्टॅंडबाय आकार हे बीएसईएसचे वीज दर ठरविताना विचारात घेण्यात आले. आयोगाने यापूर्वी सन २००१ मध्ये या क्लिष्ट वादावर निर्णय दिला होता, परंतु त्या निर्णयाविरुद्ध उच्च न्यायालयात आणि नंतर सर्वोच्च न्यायालयात अपील दाखल करण्यात आले. त्यानंतर ते प्रकरण नव्याने विचार करण्यासाठी आयोगाकडे परत पाठविण्यात आले होते. त्यावर, आयोगाने मे, २००४ मध्ये आदेश दिले. तथापि, टिपीसी व बीएसईएस दोघांनी मे, २००४ च्या आदेशालाही उच्च न्यायालयात आव्हान दिले.

स्व-वापरासाठी वीज निर्मिती

खनिज इंधनावर आधारित स्व-वापरासाठीच्या वीज निर्मिती प्रकल्पाकडून (स्वविप्र) विजेची खरेदी

खनिज इंधनावर आधारित स्व-वापरासाठीच्या वीज निर्मिती प्रकल्पाकडून मराविमं व इतर वितरण परवानेधारकांनी वीज प्राप्त करून घ्यावयाची प्रक्रिया आणि खरेदी किंमत, आणि अशा स्वविप्रसाठी संबंधित योजना, या एका महत्वाच्या विषयावर आयोगाने सन २००४-०५ मध्ये निर्णय घेतला.

मराविमंने ऑक्टोबर, २००३ मध्ये आयोगाच्या मंजूरीशिवाय स्व-विप्रसंबंधी एक परिपत्रक काढले होते. हे परिपत्रक विद्युत अधिनियम, २००३ च्या तरतूदीस धरून नव्हते. विदर्भ इंडस्ट्रिज असोसिएशन आणि बल्लारपूर इंडस्ट्रिज लि. यांनी परिपत्रकांतील विविध तरतूदींना आव्हान देणाऱ्या याचिका आयोगासमोर डिसेंबर, २००३ मध्ये दाखल केल्या. स्वविप्रसाठी एक सर्वसाधारण योजना तयार करेपर्यंत, आयोगाने या परिपत्रकाला स्थगिती दिली.

त्यानुसार, आयोगाने सल्लागार मे. ए. एफ. फर्ग्युसन, यांच्या मदतीने स्वविप्रसाठी प्रस्तावित योजनेचे प्रारूप तयार केले. ते प्रारूप जनतेच्या अभिप्रायासाठी व जाहीर सुनावणीसाठी उपलब्ध करून दिले. ही सुनावणी ऑगस्ट, २००४ मध्ये घेण्यात आली.

विद्युत अधिनियम, २००३ मध्ये, विना-परवाना वीज निर्मितीशिवाय, स्व-विप्रसाठी अनेक खास तरतूदी असलेली कायदेशीर चौकट प्रस्तूत करण्यात आली आहे. आयोगाच्या ८ सप्टेंबर, २००४च्या आदेशात, या सर्व तरतूदींचा विचार करण्यात आला आहे. या आदेशात, राज्यातील विजेची मागणी-पुरवठा यातील तफावत, स्वविप्रमधून उपलब्ध होऊ शकणाऱ्या अतिरिक्त विजेच्या वापराने, अंशतः कमी करण्याचे तसेच अशा वीज निर्मितीला प्रोत्साहन देण्याचे प्रस्तावित करण्यात आले असल्यामुळे, हा आदेश एक महत्त्वपूर्ण आदेश झाला आहे. सध्या अस्तित्वात असलेल्या व संभाव्य स्वविप्र वीज निर्मात्यांच्या दृष्टीने तसेच मुक्त प्रवेशाला मिळालेल्या कायदेशीर तरतूदींच्या आधारामुळे भावी विकासाची जी दालने खुली झाली आहेत त्यामुळे देखील, या आदेशाला महत्व प्राप्त झाले आहे. त्याशिवाय, दहेज-उरण ही गॅस पाइप-लाईन अपेक्षेपणे पूर्ण झाल्यावर, गॅसवर आधारित स्वविप्रच्या वीज निर्मितीच्या राज्यातील क्षमतेत भर पडण्यास आणखी उत्तेजन मिळणार आहे. महाराष्ट्रातील स्व-विप्रच्या वीज निर्मितीच्या क्षमतेत पुढील तीन वर्षात ५०० ते ६०० मेगावॉटची वाढ होण्याची अपेक्षा आहे.

आयोगाच्या आदेशाची खास वैशिष्ट्ये खालीलप्रमाणे आहेत :

अ) स्वविप्रची व्याख्या : सर्वसाधारण परिस्थितीत, वीज निर्मितीच्या

५१ टक्के वीज स्वतःच्या वापरासाठी असेल व उर्वरित वीज, वितरण परवानेधारकांना किंवा इतरांना विकण्यात येईल. तथापि, प्रारंभीच्या काळात क्षमतेच्या कमी वापरामुळे, स्वविप्रना २५% वीज स्व-वापरासाठी काही काळ वापरण्यास व जास्ती जास्त ७५% विजेची विक्री करण्यास परवानगी देण्यात येईल.

- ब) स्वविप्र धारकाच्या करारांतर्गत मागणीत कपात : स्वविप्रधारक, वितरण परवानेधारकाकडील त्याच्या करारांतर्गत मागणीत त्याला इच्छित पातळी इतकी कपात करू शकेल.
- क) स्व-विप्र धारकाकडून विजेची खरेदी करणाऱ्या अन्य वीज खरेदीदारांच्या करारांतर्गत मागणीत कपात : स्व-विप्र धारकाकडून विजेची खरेदी करणारा अन्य खरेदीदार देखील वितरण परवानेधारकाकडील त्याच्या करारांतर्गत मागणीत इच्छित पातळी इतकी कपात करू शकेल.
- ड) अतिरिक्त मागणी आकार : फक्त एचटी ग्राहक ज्यांचे स्वविप्र ग्रीडशी ताळमेळ (सिन्क्रोनाइझ्ड) झालेले आहेत ते वितरण परवानेधारकाला प्रति महिना प्रति केव्हीए रु. २०/- अतिरिक्त मागणी आकार अदा करतील. तो अतिरिक्त मागणी आकार फक्त स्टॅंडबाय भागावर असेल व ग्राहकाच्या करारांतर्गत मागणीपेक्षा फक्त जास्त असलेल्या परिमाणावर असेल.
- इ) वितरण परवानेधारकाने स्व-विप्रतून करावयाच्या वीज खरेदीचा दर : वितरण परवानाधारकाने खरेदी करावयाच्या स्व-विप्रच्या विजेचा दर, केंद्रीय विद्युत नियामक आयोगाने आरखून दिलेल्या उपलब्धतेवर आधारित वीज दराच्या (ABT) तत्वाच्या अंतर्गत, वेळोवेळी लागू असलेल्या, विना-अनुसूचित आंतरबदल (U.I.) आकारांच्या दराशी आयोगाने जोडला आहे. तथापि, हा दर किमान व कमाल दरांना अधिन राहून असेल, अनिश्चित विजेसाठी किमान दर, आणि (कामगिरीशी निगडीत) टक्केवारीतील वाढीव दर हा सह-निर्मितीसाठी असेल.
- फ) अन्य खरेदीदारांनी खरेदी करावयाच्या स्वविप्र विजेचा दर : अन्य खरेदीदारांनी खरेदी करावयाच्या स्वविप्र विजेचा दर आयोगाच्या कार्यक्षेत्र येत नाही. तथापि तो, काही शर्तींना आणि मुक्त प्रवेश, वहन, इतर आकार, बँकिंगसाठीची योजना, आणि टीओडी मीटर बसविण्याच्या अटींना अधीन राहून असेल.
- ग) शिल्लक विजेचे बँकिंग : टीओडीवर आधारित लेख्यांसह, विजेचे बँकिंग करण्यास वितरण परवानाधारकाने परवानगी द्यावयाची आहे.
- ह) स्व-विप्र विजेचे वहन : या बाबतचा सविस्तर अभ्यास होईपर्यंत, आयोगाने आपल्या आधीच्या आदेशात पवन ऊर्जा आणि उसाच्या चिपाडावर आधारित सह-निर्मितीसाठी मंजूरी दिलेल्या दराने म्हणजेच वहनासाठी २ टक्के व पारेषणासाठी ५ टक्के दराने, वहन आणि पारेषण आकार लावण्यात येतील.
- ई) इतरांना स्व-विप्र विजेच्या विक्रीवरील अधिभार :
  - १) इतरांना केलेल्या विक्रीवर अधिभार : विद्युत अधिनियम, २००३ खाली मुक्त प्रवेशाच्या माध्यमातून स्व-विप्र मधून इतरांना केलेल्या वीज विक्रीवर, वितरण परवानाधारकावर येणाऱ्या क्रॉस-सबसीडीच्या बोजासाठी त्याला भरपाई मिळण्याकरिता, अधिभार लावता येतो. (या बाबतचा सविस्तर अभ्यास होईपर्यंत, वितरण परवानाधारकाच्या पुरवठा क्षेत्रातील विविध वर्गवारीतील ग्राहकांकडून मिळणाऱ्या

सरासरी उत्पन्नाच्या आधारे क्रॉस-सबसीडीच्या रकमेची परिगणना करता येईल, आणि ती रक्कम एचटी औद्योगिक ग्राहकाकडून मिळणारे सरासरी उत्पन्न आणि वितरण परवानाधारकाच्या सर्व ग्राहक वर्गवारीतून मिळणारे एकूण सरासरी उत्पन्न, यामधील फरक असेल.)

- २) इतर खरेदीदारावर अतिरिक्त अधिभार: राज्यातील विजेच्या मागणी-पुरवठ्यातील सध्याची तफावत लक्षात घेता, विद्युत अधिनियम, २००३ मध्ये अपेक्षित असल्याप्रमाणे, स्वविप्र विजेच्या इतर खरेदीदारांनी केलेल्या खरेदीवर अतिरिक्त अधिभार न आकारण्याचा निर्णय आयोगाने घेतला आहे.

ज) विद्युत शुल्क व विजेच्या विक्रीवरील कर: जरी कर आकारणी हा आयोगाच्या कक्षेतील विषय नसला तरी, स्वविप्र निर्मित विजेपैकी संभाव्य शिल्लक विजेचा उपयोग, राज्यातील विजेची मागणी-पुरवठ्यामधील तुटवडा अंशतः भरून काढण्यासाठी करावयाची गरज असल्याने, राज्य शासनाने स्वविप्र निर्मित विजेवर विद्युत शुल्क आणि वीज विक्रीवर कर आकारणी करू नये, असा सल्ला आयोगाच्या आदेशात देण्यात आला आहे.

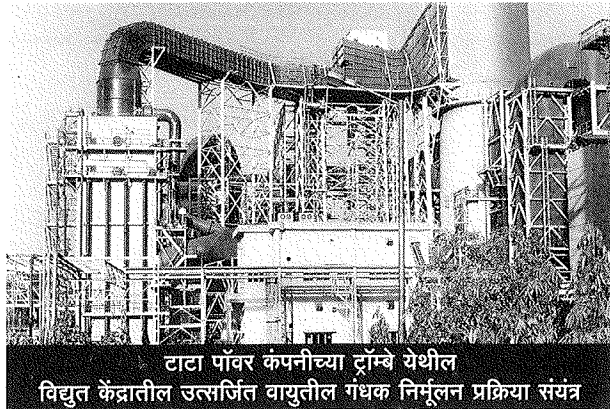
स्व-वापरासाठीच्या वीज प्रकल्पांना मराविमंने लागू केलेल्या शर्ती

यापूर्वी निर्गमित करण्यात आलेल्या काही आदेशात घेण्यात आलेल्या निर्णयांचा, विशेषतः तेल आणि नैसर्गिक वायू महामंडळाबाबतचा गेल्या वर्षी काढलेला आदेश आणि युरोटेक्स इंडस्ट्रिज आणि तीन इतर यांच्या संदर्भात २१ मे, २००४ रोजी काढलेल्या सामाईक आदेशाचा, आयोगाच्या वर नमूद केलेल्या ८ सप्टेंबर, २००४ च्या आदेशात, विचार करण्यात आला आहे. आयोगाच्या या आदेशांद्वारे असे आढळून आले की, स्व-विप्रच्या उभारणीस मंजूरी देण्यासाठी 'मंडळाची २५% वीज घ्यावी किंवा त्या बदल्यात पैसे भरावे' अशी मराविमंने लादलेली पूर्व-अट ही या आधीच्या कायदानुसार देखील अवैध होती; आणि तसेच मराविमं, त्यांची स्वतःची वीज निर्मिती लक्षात घेता, स्व-विप्रने मागितलेली करारांतर्गत मागणीतील कपात नाकारू शकत नाही.

नूतनशील/अ-पारंपरिक ऊर्जा

नूतनशील वीज खरेदी बंधन

उसाच्या चिपाडांवर आणि इतर अ-खनिज इंधनावर आधारित सह-वीज निर्मिती आणि पवन ऊर्जेवरील आदेशाद्वारे संभाव्य नूतनशील

टाटा पॉवर कंपनीच्या ट्रॉम्बे येथील विद्युत केंद्रातील उत्सर्जित वायुतील गंधक निर्मूलन प्रक्रिया संयंत्र

आणि अ-पारंपरिक ऊर्जा स्रोतांकडे यापूर्वीच्या वर्षी आयोगाने लक्ष केंद्रित केले होते. सन २००४-०५ मध्ये, आयोगाने या आदेशातील अनेक मुद्दे स्पष्ट केले आहेत:

विद्युत अधिनियम, २००३ मध्ये देखील या क्षेत्रासाठी काही विशिष्ट तरतूदी करण्यात आल्या आहेत. विविध साधनांद्वारे नूतनशील ऊर्जेपासून सह-निर्मिती आणि विद्युत निर्मिती करणे आणि यापैकी अशा स्रोतांकडून किती टक्के वीज, वितरण परवानेधारकाने खरेदी करावयाची ते विहित करणे हे आयोगाकडून कलम ८६ (१) (ई) खाली, अपेक्षित आहे. याशिवाय, सन २०१२ पर्यंत राष्ट्रीय वीज निर्मिती क्षमतेत १,००,००० मेगावॉटचे भर घालावयाचे लक्ष्य आहे त्यापैकी १०% नूतनशील ऊर्जा प्रकल्पांमार्फत भर घालण्याचे लक्ष्य ठेवण्यात आले आहे.

या संदर्भात, महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अभिकरण (मेडा)ने आयोगाला 'नूतनशील वीज खरेदी करण्याचे बंधन' घालण्याची विनंती केली आहे. यापूर्वी देखील, यापैकी बहुसंख्य प्रकल्प मराविमंंच्या क्षेत्रात असल्यामुळे, मराविमंने इतर परवानेधारकांवर अशी वीज खरेदी करण्याचे बंधन घालण्याचा प्रश्न उपस्थित केला होता.

आयोगाने, आपल्या ३ सप्टेंबर, २००४ च्या आदेशात स्पष्ट केले की, परवानेधारकाने जितक्या युनिट्सचा त्याच्या ग्राहकांना पुरवठा केला असेल त्याच्या निर्देशीत टक्केवारीत 'नूतनशील वीज खरेदी करण्याचे बंधन' त्यावर राहिल. त्यात परवानेधारकांनी आप-आपसांत केलेल्या कोणत्याही विक्री/वापराचा समावेश नसेल. नूतनशील वीज खरेदी करण्याच्या बंधनासाठी, टक्केवारी निश्चित करण्याच्या प्रयोजनार्थ, ग्रीडशी जोडलेल्या सर्व नूतनशील ऊर्जा स्रोतांकडून होणारी वीज निर्मिती, (जसे पवन ऊर्जा, उसाची चिपाडे, सौर ऊर्जा किंवा भारत सरकारच्या अ-पारंपरिक ऊर्जा स्रोत मंत्रालयाने नूतनशील ऊर्जा म्हणून मान्यता दिलेले इतर स्रोत), काही अपवाद वगळून, विचारात घेण्यात येईल.

आयोगाने निदेश दिले की, परवानेधारकांनी स्वतःच ऊर्जेचे हिशोब ठेवण्यासह तपशीलवार कार्यपध्दती तसेच मेडाच्या सल्ल्याने, 'नूतनशील वीज खरेदी करण्याचे बंधन' अंमलात आणण्यासाठी एक यंत्रणा तयार करावी. 'नूतनशील वीज खरेदी करण्याचे बंधन' अंमलात आणण्यासाठी तयार केलेल्या योजनेचा तपशील आयोगास सादर करावयाचा होता. तसेच, सन २००४-०५ साठी प्रत्येक परवानेधारकाकरिता 'नूतनशील वीज खरेदी करण्याच्या बंधना'साठी लक्ष्य, आणि हे लक्ष्य साध्य करण्यासाठी प्रत्येक परवानेधारकाने केलेली व्यवस्था, याबाबतचाही तपशील आयोगाला सादर करावयाचा होता.

नगरपालिकेचा घन कचरा

अ-पारंपरिक आणि नूतनशील ऊर्जा स्रोतांकडून वीज निर्मितीवर लक्ष केंद्रित करण्याचा एक भाग म्हणून, आयोगाने ६ एप्रिल, २००४ रोजी सर्वसाधारण आदेश पारित केला. त्या आदेशान्वये नगरपालिकेच्या घन कचऱ्यावर (एमएसडब्ल्यु) आधारित विद्युत निर्मिती प्रकल्पांकडून वीज प्राप्त करून घेण्याची आणि खरेदी करण्याची प्रक्रिया निश्चित केली. या आदेशात अशी सर्व प्रकरणे समाविष्ट होती. तरी या आदेशाची उत्पत्ती, एमएसडब्ल्यु पॉवर (इंडिया) लि. (एमपीआयएल) ने देवनार, मुंबई, येथील त्यांच्या प्रकल्पातून निर्माण झालेली वीज, बीएसईएस आणि टिपीसी यांनी खरेदी करण्यासाठी त्यांना निदेश देण्यात यावेत आणि वीज दर निश्चित करण्यात यावेत, यासाठी एमपीआयएलने एक याचिका सादर केली होती, त्या याचिकेतून झाली.

केवळ एकट्या मुंबईत अशा प्रकारचा ६,००० टन कचरा प्रति दिवशी निर्माण होत असतो. यामुळे पर्यावरण दूषित होण्याशिवाय, कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्याच्या जागा कमी होत चालल्यामुळे कचऱ्याची विल्हेवाट लावणे ही एक महत्वाची समस्या झाली आहे. त्यामुळे नगरपालिकेच्या घन कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्याच्या पर्यायी पध्दतीचा, ज्यांत विल्हेवाट लावण्यासाठी जागेची कमी गरज लागेल आणि वीज निर्मितीही होईल, यासंबंधी विचार करण्याची गरज आहे.

आयोगाने या विषयावर जनतेचे अभिप्राय मागवले आणि एक जाहीर सुनावणी देखील घेतली. त्यामध्ये भारत सरकारच्या अ-पारंपरिक ऊर्जा स्रोतांच्या मंत्रालयानेही भाग घेतला.

आयोगाने आपल्या आदेशात नमूद केले की, कचऱ्यापासून-वीज-निर्मिती करणाऱ्या प्रकल्पांना जरी चालना दिली पाहिजे तरी अशा प्रकारच्या माध्यमातून खनिज इंधनावर आधारित वीज निर्मिती करणाऱ्या विकासकांना मागील दरवाज्याने प्रवेश मिळण्याची संधी मिळू नये. त्यामुळे, एमपीआयएल ने सादर केलेल्या योजनेला, तिच्या सध्याच्या स्वरूपात अनेक कारणामुळे आयोगाने मंजूरी नाकारली. आयोगाने मुंबई आणि इतर नगरपालिका/स्थानिक संस्थांना, आदेशात नमूद केलेल्या शर्ती व मार्गदर्शक तत्त्वे विचारात घेऊनच, घन-कचऱ्यावर आधारित वीज निर्मिती प्रकल्पांना चालना देण्यास व त्यांचा विकास करण्याचा सल्ला दिला. अशा प्रकल्पांच्या विजेचे वहन करण्यासाठी, मराविमं आणि इतर परवानेधारकांना त्यांच्या जाळ्यात प्रवेश देण्याचेही निदेश आयोगाने दिले.

आयोगाने असेही नमूद केले की, कचऱ्याची त्वरित विल्हेवाट लावण्याची जबाबदारी नगरपालिका संस्थांची आहे. कचऱ्याची विल्हेवाट लावण्याच्या जागांची गरज कमी होणे तसेच पर्यावरण-पूरक रितीने कचऱ्याची विल्हेवाट लावणे यामुळे जरी, एमपीआयएल सारख्या प्रकल्पांमुळे, नगरपालिकेचा लाभ होणार असला तरी त्यामुळे अशा प्रकल्पासाठी होणारा खर्च सहन करण्याची देखील त्यांनी जबाबदारी स्वीकारली पाहिजे आणि सदर खर्च त्यांनी वीज दरात वाढ करून परवानेधारक आणि विद्युत ग्राहक यांच्याकडून वसूल करू नये.

यामुळे, आयोगाने असे निदेश दिले की, अशा प्रकल्पांसाठी निविदा मागविताना संबंधित स्थानिक प्राधिकरणांनी, सामाजिक, आर्थिक व पर्यावरणीय परिणाम लक्षात घेऊन तपशीलवार खर्च-लाभाचे विश्लेषण करावे आणि उचित तंत्रज्ञानाची निवड करावी.

याशिवाय, स्थानिक प्राधिकरणे या योजनेचे प्रत्यक्ष लाभार्थी असल्यामुळे, योजनेशी संबंधित सर्व खर्च त्यांनी अंतर्गत खर्च मानणे गरजेचे आहे. अशा योजनेमुळे निर्माण होणारी सर्व वीज आणि इतर आनुषंगिक उत्पादने ही त्यांच्या स्वतःच्या वापरासाठी असतील. एमपीआयएल यांच्या याचिकेचा तपशील आणि कचऱ्यापासून-वीज-निर्मिती करणाऱ्या प्रकल्पाचे सर्वसाधारण स्वरूप लक्षात घेऊन, आयोगाने वीज दराचे निश्चितीकरण किंवा वैयक्तिक योजनांना मंजूरी दिली नाही. त्या ऐवजी, निविदा मागविताना किंवा अशा प्रकल्पांना मंजूरी देताना पाळावयाची काही परिमाणे आणि मार्गदर्शक तत्त्वे आयोगाने घालून दिली.

बायोमासपासून वीज निर्मिती

महाराष्ट्र बायोमास एनर्जी डेव्हलपर्स असोसिएशनने त्यांच्या सभासदांनी उभारावयाच्या बायोमासवर आधारित प्रकल्पांकडून परवानेधारकांनी करावयाच्या विजेच्या खरेदीस, वीज दर इ. साठी त्यांच्या प्रस्तावाला

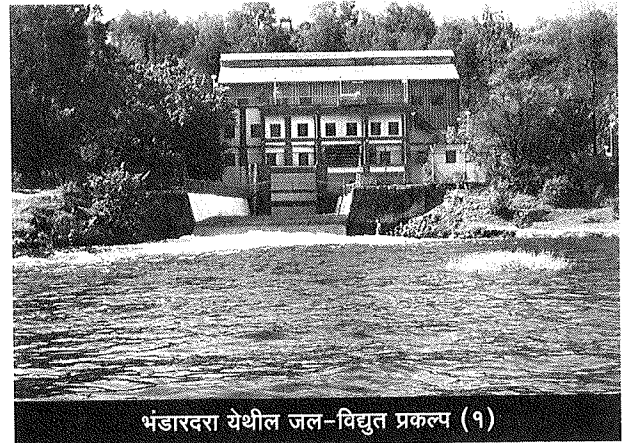
मान्यता देण्यासाठी आयोगाकडे मागील वर्षी याचिका सादर केली होती. याबाबतीत पुढे जाण्यापूर्वी, महाराष्ट्रातील बायोमासचे प्रकार व उपलब्धता, वीज वापराचे स्वरूप, आणि अतिरिक्त वीज, सामाजिक-आर्थिक पैलू तसेच बायोमासचा उपयोग वीज निर्मितीसाठी केल्यास त्याच्या होणाऱ्या परिणामांचा अभ्यास करण्याचे आयोगाने ठरविले. मे. डिलॉईट टुश टोहमात्सु (इंडिया) यांची या कामासाठी नेमणूक करण्यात आली व त्यांनी आपला अहवाल, वर्षभरात सादर केला. अहवालातील सकारात्मक निष्कर्ष पाहून, प्रस्तावित वीज दर आणि संबंधित योजना तयार करण्यात आली आणि त्यावर फेब्रुवारी, २००५ मध्ये जनतेचे अभिप्राय मागविण्यात आले.

विजेची मागणी व पुरवठा यामधील तफावत व मराविमंचे भार नियमन

श्री. प्रताप होगाडे, अध्यक्ष, महाराष्ट्र राज्य वीज ग्राहक संघटना, यांनी डिसेंबर, २००४ मध्ये, मराविमंच्या वीज दराच्या संदर्भातील १० मार्च, २००४ च्या आदेशाकडे, आयोगाचे लक्ष वेधले. या आदेशात आयोगाने म्हटले होते की, जर अपेक्षेप्रमाणे पारेषण-वितरण तोटे ३६.६२% च्या पातळीवर आणण्यात आले तर, मराविमंच्या स्वतःच्या वीज निर्मितीतून व वीज खरेदीतून पुरेशी वीज उपलब्ध होईल आणि भार नियमनाची कोणतीही गरज राहणार नाही.

मराविमंचे उद्योगकरिता साप्ताहिक एक दिवसाची सुट्टी लागू केली होती. अघोषित भार नियमनसुध्दा चालूच होते. असे असतानाही, ग्रामीण भागात ६ तासांचे व शहरी भागात ३ तासांचे भार नियमन घोषित केले. याशिवाय, ग्रामीण भागातील शेती आणि इतर तीन-फेज ग्राहकांचे वीज पुरवठ्याचे तास मर्यादित करण्यासाठी केवळ त्यांच्याकरिता सिंगल-फेजिंगची महागडी योजना जाहीर करण्यात आली. अशा रितीने, श्री. होगाडे यांच्या मते मराविमंचे आयोगाच्या आदेशाचा भंग केला होता. त्यांनी सांगितले की, सिंगल-फेजिंगची ही भेदभावकारी योजना बंद करण्यात यावी. आयोगाने या आधीच्या वीज दराच्या आदेशात व इतर आदेशात निदेशीत केलेल्या विविध उपाय-योजना मराविमंचे अंमलात आणल्या असत्या तर सध्याचा मागणी-पुरवठ्यातील तफावत टाळता आली असती.

आयोगाने आपल्या ४ मार्च, २००५ च्या आदेशात म्हटले की, आवश्यक असलेल्या भार नियमनासाठी मराविमंचे दिलेली माहिती अद्यापही अपूरी होती तरी विजेच्या मागणी-पुरवठ्यात उद्भवलेली तफावत आणि वीज दराच्या आदेशात मागणी-पुरवठ्याबाबत केलेले अंदाज, यामधील

भंडारदरा येथील जल-विद्युत प्रकल्प (१)

फरकाची विविध कारणे असल्याचे आयोगाला आढळून आले. विजेच्या मागणी- पुरवठ्याबाबतचे अंदाज अधिक चांगल्या रितीने करण्यासाठी व वीज निर्मितीतील तूट कमी करण्यासाठी मराविमंने करावयाच्या विविध उपाय योजनांचा आयोगाने पुनः उल्लेख केला.

सिंगल फेजिंगच्या योजनेबाबत आयोगाने नमूद केले की, आयोगास संदर्भ न करता, मराविमंने या महत्वाच्या राज्य पातळीवरील रु. ५०० कोटीहून अधिक खर्चाच्या योजनेची सुरुवात केली. या योजनेचा नमूद केलेला उद्देश वीज पुरवठ्यात वाढ करण्याचा किंवा पुरवठ्याच्या दर्जात सुधारणा करण्याचा नव्हता तर, विवक्षित ग्राहक वर्गाला, म्हणजेच शेती ग्राहकाला, त्यापासून वंचित करण्याचा होता.

मराविमंने कबूल केले की, मोठ्या गुंतवणूकीचा राज्यभर सिंगल फेज कार्यक्रमाचा त्यांचा प्रस्ताव हा केवळ, सध्याची मागणी-पुरवठ्यामधील तफावत कमी करण्यासाठी आणि भार नियमनाची तीव्रता कमी करण्यासाठी, एक तात्कालिक स्वरूपाचा उपाय होता. भार नियमन किंवा तोटे कमी करणे शक्य झाल्याच्या मराविमंन्या दाव्यास सबळ आधार नाही, असे आयोगाचे मत झाले. तसेच, शेती ग्राहकांशिवाय, सिंगल फेजिंगमुळे ग्रामीण भागातील लघु दाब उद्योग आणि प्रक्रिया उद्योग, शीतगृह युनिट्स, कुकुटपालन युनिट्स, जी शहरी व ग्रामीण दोन्ही अर्थव्यवस्थांना सहाय्य करतात आणि शेती मूल्य-वर्धनात भर घालतात, यांना देखील तीन फेज पुरवठ्यापासून वंचित केले गेले असते. यामुळे मराविमंन्या महसूलात आणखी घट आली असती.

आयोग अशा निर्णयाप्रत आले की, 'कृषीक्षेत्रासाठी स्वतंत्र फीडर उभारणे आणि उच्च दाब थेट पुरवठा (एचव्हीडीएस) करणे, यासारखे व्यापक व दीर्घ-कालीन अधिक लाभदायक उपाय उपलब्ध असल्यामुळे, तसेच विशेषतः वीज तुटवडा हा आणखी काही काळ राहण्याची शक्यता असताना, नमूद करण्यात आलेले उद्देश व अल्प-कालिन उपायासाठी, अशी मोठ्या प्रमाणावरील गुंतवणूक करण्यास कोणतेही समर्थन नाही.'

तथापि, प्रायोगिक तत्वावर मर्यादित प्रमाणात सिंगल-फेजिंग कार्यान्वित करण्यास आयोगाने मराविमंला परवानगी दिली, जेणेकरून या योजनेचे मूल्यमापन करण्यासाठी नंतर तपशीलवार माहिती उपलब्ध होईल. ही योजना जर मोठ्या प्रमाणावर मराविमंने राबवावी असे राज्य शासनास वाटत असेल तर त्यासाठी राज्य शासनास निधीची तरतूद करावी लागेल कारण त्यासाठी ग्राहकांमार्फत वीज दरद्वारे निधी उभा करता येणार नाही.

नजिकच्या काळातील मागणी - पुरवठा मधील तुटवडा भरून काढण्यासाठी, मराविमंने स्वविप्र आणि अ-पारंपरिक व नूतनशील ऊर्जा स्रोतांकडील उपलब्ध असलेली अतिरिक्त वीज खरेदी करावी. जर आयोगाच्या यापूर्वीच्या संबंधित आदेशांमधील योजनेची योग्य अंमलबजावणी झाली असेल तर, ही वीज उपलब्ध होऊ शकेल. केंद्रिय क्षेत्राकडून देखील अपेक्षित अतिरिक्त वीज उपलब्ध होऊ शकेल.

या आदेशामध्ये, राज्यातील मागणी-पुरवठ्यातील तुटवड्याच्या संदर्भात इतर अनेक गंभीर बाबींचा समावेश आहे ज्यांचा अधिक तपशीलवार पाठ-पुरावा नंतर करण्याचे आयोगाने ठरविले आहे. त्यांत खालील बाबींचा समावेश आहे:-

- मागणीच्या व्यवस्थापनेचे उपाय आणि ऊर्जा बचतीचे व कार्यक्षमतेचे कार्यक्रम, तत्काळ परिणाम दर्शविणाऱ्या योजनांसह, सुरु करणे;
- ग्राहकांमध्ये रास्त, समदृष्टीने व पारदर्शकपणे भार नियमन व्हावे

म्हणून, मरिविमंने करावयाच्या भार नियमनाची तत्त्वे व कार्यपध्दती आयोगाने ठरवून देणे;

- उच्च दाब थेट पुरवठ्यासह (एचव्हीडीएस) कृषीक्षेत्रासाठी स्वतंत्र फीडर उभारण्यासारखे मध्यम-मुदतीचे उपाय;
- सामुहिक सहभाग असलेल्या ऐच्छिक भार नियमन प्रयत्नांना (मराविमंन्या अक्षय प्रकाश योजने सारखे) चालना देणे;
- कॉर्पोरेट्स संबंधीचे प्रश्न.

राज्य शासनाची सबसिडी

विद्युत अधिनियम, २००३ च्या कलम ६५ नुसार, विशिष्ट वर्गवारीच्या ग्राहकांना मंजूर वीज दरात काही सबसिडी द्यावयाचे महाराष्ट्र शासनाने ठरविले तर त्यासाठी संबंधित परवानेधारकांना आगाऊ भरपाई, आयोग विहित करेल त्या पध्दतीने, शासनाने अदा करावी लागते. अशी तरतूद आधीच्या कायद्यात देखील होती. परंतु विद्युत अधिनियम, २००३ मध्ये रकमेचा आगाऊ भरणा अनिवार्य करण्यात आला आहे. सर्वसाधारणपणे, मराविमं आणि मुळा प्रवरा विद्युत सहकारी सोसायटी (अहमदनगर जिल्ह्यांतील काही भागात कार्यरत असलेली) यांच्या कार्यक्षेत्राखाली येणाऱ्या शेती आणि यंत्र-माग ग्राहकांना तसेच दुष्काळ-ग्रस्त भागातील शेती ग्राहकांना, महाराष्ट्र शासन, वीज दरात सबसिडी देते.

महाराष्ट्र शासनाने सबसिडी देण्याच्या संदर्भात चार वेळा, ऑगस्ट, सप्टेंबर व डिसेंबर, २००४ आणि जानेवारी, २००५ मध्ये आयोगाकडे संपर्क साधला होता. त्यानंतर महाराष्ट्र शासन, मराविमं व मुळा प्रवरा विद्युत सहकारी सोसायटी आणि ग्राहक प्रतिनिधीसमवेत त्या संदर्भात सुनावणी घेण्यात आली होती.

महाराष्ट्र शासनाने प्रथमच शेती ग्राहकांना मोफत वीज म्हणजेच वीज दरांत १००% सबसिडी देण्याचे ठरविले. यासाठी मराविमं आणि मुळा प्रवरा विद्युत सहकारी सोसायटी यांना झालेल्या नुकसानीपोटी शासनाकडून भरपाई देय होती. सदर भरपाईच्या रकमेचे, मराविमंकडून शासनाला येणे असलेल्या तसेच मुळा प्रवरा विद्युत सहकारी सोसायटीकडून मराविमंला येणे असलेल्या रकमांपोटी समायोजन करावयाचे शासनाने प्रस्तावित केले होते.

ग्राहक प्रतिनिधींनी (ज्यांना आयोगाने कलम ९४ (३) खाली स्थायी तत्वावर ग्राहक प्रतिनिधी म्हणून प्राधिकृत केले आहे) मोफत विजेमुळे ऊर्जा हिशोब व तोटे यावर होणारे विपरित परिणाम, विजेची मागणी, सर्व ग्राहकांवर होणारा अप्रत्यक्ष परिणाम इ. कारणांमुळे या प्रस्तावाला विरोध केला. शासन 'आगाऊ भरणा' करण्याची गरज पूर्ण करीत नसल्याचे सांगून त्यांनी देय आणि येणे रकमेच्या समायोजनाने, भरपाई अदा करण्याच्या प्रस्तावालाही विरोध केला.

आयोगाने आदेशात नमूद केले की, वीज दरात सबसिडी द्यावयाची किंवा नाही याबाबतचा निर्णय घेण्याचा अधिकार कायदानुसार शासनाला आहे. तसेच, मराविमंकडून महाराष्ट्र शासनास येणे असलेल्या आणि महाराष्ट्र शासनाने मराविमंला देय असलेल्या बऱ्याच रकमांबद्दल वाद चालू आहे किंवा त्यांचा अद्याप मेळ घालावयाचा आहे, याचीही नोंद घेतली. तसेच, कलम ६५ नुसार विजेची देयके तयार करण्यापूर्वी, भरपाईच्या रकमेचा आगाऊ भरणा रोखीने करणे आवश्यक होते. त्याशिवाय, निव्वळ देय असलेल्या रकमा अधिकृत आदेश काढून निश्चित करण्यात आल्या नाहीत तरीदेखील भरपाईचा भरणा, शेती ग्राहकांना तिमाही विद्युत देयके पाठविण्यापूर्वी, समायोजनाने न करता रोखीने करावा लागणार होता.

ग्राहकांशी संबंधित महत्वाचे आदेश

मीटर्स देणे आणि मराविमंकडून मीटरच्या किंमतीची वसूली

समीर इलेक्ट्रिकल्स व इलेक्ट्रॉनिक्सचे श्री. शिरीष देवधर यांनी दाखल केलेल्या एका प्रकरणात आयोगाने आपल्या १३ जूलै, २००४ च्या आदेशात नमूद केले होते की, मराविमंच्या स्पेसिफिकेशन्सप्रमाणे स्वतःची मीटर्स खरेदी करण्याचा पर्याय ग्राहकांना देणे आवश्यक आहे. जर ग्राहकांनी खरेदी केलेल्या मीटर्सची तपासणी करण्याची गरज मराविमंला वाटली तर तशी तपासणी त्यांच्या स्थानिक प्रयोगशाळेत करण्यात यावी.

(त्यानंतर श्री. देवधर यांनी या आदेशाची व इतर संबंधित बाबींची पूर्तता होईपर्यंत पाठ-पुरावा केला आणि आयोगाने त्यानंतर पुढील आदेश काढले. मराविमंने या आदेशावर आधारित एक परिपत्रक काढले.)

श्री. हकिम सिंघ, लेफ्टनंट कमांडर (सेवानिवृत्त), यांनी मराविमंने मीटर बदलून त्या मीटरच्या किंमतीची वसूली केली, याबाबत आयोगकडे तक्रार केली होती. या तक्रारी संदर्भात १९ जूलै, २००४ च्या आदेशात आयोगाने नमूद केले की, यापूर्वी ग्राहकाने, कायद्यातील तरतूदीनुसार त्याचे मीटर स्वतः खरेदी करताना त्याची किंमत अदा केली होती. जरी ती मराविमंला दिली गेली नसली तरी, मराविमंला त्यामुळे असे करण्याचा (म्हणजे मीटर बदलताना किंमत वसूल करण्याचा) अधिकार नाही. त्याशिवाय, मीटर बदली करताना योग्य कार्यपध्दती अवलंबिली नाही. म्हणजेच ग्राहकाला असे का करावे लागत आहे त्याबाबत सविस्तर कारणे कळविली नव्हती किंवा ग्राहकाला मीटर स्वतः खरेदी करण्याचा पर्याय देण्यात आला नव्हता.

मराविमंचा सेवा वाहिनी आकार आणि एकरकमी वर्गणी योजना

श्री ओम इस्टेट डेव्हलपर्स आणि इतर यांनी, एकरकमी वर्गणी योजनेद्वारे (ओआरसी) वसूली होत असताना मराविमंने त्यांच्याकडून सेवा वाहिनी आकाराची (एसएलसी) वसूली केली, म्हणून आव्हान दिले. ग्राहकाने विजेच्या पुरवठ्याकरिता नवीन जोडणी उपलब्ध होणासाठी, मराविमंची दीर्घ काळ वाट न पाहता पायाभूत सुविधा त्वरेने उभारण्याकरिता ते काम स्वतः करण्याचा पर्याय ग्राहकाला मान्य असल्यास ते काम स्वतःच्या खर्चाने करण्या संदर्भातली ही योजना आहे.

याचिकाकारांनी उपस्थित केलेले मुद्दे तसेच यापैकी काही आकार हे विद्युत अधिनियम २००३ अंमलात येण्यापूर्वीपासून अस्तित्वात आहेत आणि आयोग जोपर्यंत त्यात योग्य सुधारणा करीत नाही तो पर्यंत ते चालू राहतील, हा मराविमंचा युक्तिवाद लक्षात घेता, आयोगाने आपल्या १० ऑगस्ट, २००४ च्या आदेशाद्वारे ओआरसी आणि एसएलसी बाबत कोणताही हस्तक्षेप करण्याची तयारी दर्शविली नाही.

तथापि, याचिकाकारांनी उभारलेल्या व मराविमंकडे सुपूर्द केलेल्या पायाभूत सुविधांमधून ज्या ग्राहकांना मराविमंकडून जोडण्या देण्यात आल्या आहेत त्यांच्याकडून एसएलसीव्यतिरिक्त वसूल केलेली/वसूल करावयाची जादा रक्कम, जेव्हा आणि ज्यावेळी त्यांच्याकडून ती वसूल करण्यात येईल त्यावेळी, तिची प्रतिपूर्ति याचिकाकारांना मराविमंने करावी, असे निदेश आयोगाने, या बाबतीत दिले.

“दुरुस्त”/“पुरवणी” आणि अशी इतर देयके

बहुसंख्य विद्युत ग्राहकांना दिलासा मिळावा म्हणून आयोगाने स्वतः पुढाकार घेऊन सर्व वितरण परवानेधारकांना ऑगस्ट, २००४ मध्ये पत्र

पाठविले. या पत्राद्वारे असे कळविण्यात आले की, आयोगाच्या असे निदर्शनास आले आहे की, जेव्हा विजेच्या वापरांत मोठ्या तफावती आढळून येतात तेव्हा किंवा इतर कारणास्तव, अशा कालावधीतील मीटरचे प्रत्यक्ष वाचन न करता, बऱ्याच वेळा अनेक वर्षांनंतर, “दुरुस्त”/“पुरवणी” किंवा अशी इतर देयके ग्राहकांना पाठविण्यात आल्याची अनेक उदाहरणे आयोगाच्या निदर्शनास आली आहेत.

आयोगाने नमूद केले की, ज्या ग्राहकांकडे मीटर्स बसविण्यात आली आहेत, त्यांच्या बाबतीत वीज वापराचे आकार मीटरवरील नोंदीनुसार लावण्याची सध्याच्या व तसेच पूर्वीच्या कायद्यामध्ये तरतूद आहे. एवढेच नाही तर, मीटरची देखभाल, दुरुस्ती किंवा गरज असेल तेव्हा ते बदली करण्याची जबाबदारी ग्राहकाची नसून ती परवानेधारकाची आहे. त्यामुळे, आयोगाने निदेश दिले की पत्रात नमूद केलेल्या प्रकारचे कोणतेही ‘दुरुस्त’ देयक एकतर्फी पाठविण्यात येणार नाही तसेच अतिरिक्त देयक पाठवावयाचे असल्यास त्यासाठी योग्य कार्यपध्दती व कायद्यातील तरतूदींचे पालन झाल्यावरच ते पाठविण्यात येईल.

आयोगाने परवानेधारकांना त्यांच्या देयके तयार करण्याच्या पध्दतीचा आढावा घेण्यास व ती कायद्यांतील तरतूदीनुसार करण्यास व तसेच त्यांनी केलेल्या दोष-निवारण कार्यवाहीचा (ज्यात सर्व प्रलंबित देयके मागे घेणे व विद्युत अधिनियम, २००३ अंमलात आल्यानंतर वसूल करण्यात आलेल्या रकमा परत करण्याचाही समावेश असेल) अहवाल सादर करण्यास सांगितले.

अहवाल प्राप्त झाल्यावर, परवानेधारक व ग्राहक प्रतिनिधींचे म्हणणे आयोगाने ऐकून घेतले व आयोगाने २३ फेब्रुवारी, २००५ रोजी आदेश पारित केला. १) मीटर बदली कार्यक्रमाखाली मीटर बदलण्यात आले आहे, किंवा २) मीटरमध्ये दोष असल्याचे गृहित धरून परंतु त्याची तपासणी न करता किंवा त्याबाबतचा अहवाल दिलेला नाही, ३) मीटर बदली करण्यापूर्वी आणि केल्यानंतर विजेच्या वापरात आलेल्या बदलांच्या निरीक्षणाने विसंबून, किंवा ४) मीटर बदली देखील केलेले नाही, अशा प्रकरणी विजेच्या अंदाजित किंवा गृहित वापरावर आधारित दुरुस्ती/पुरवणी देयके तयार करण्यात आली असतील त्याकडे लक्ष केंद्रीत केल्याचे आयोगाने या आदेशात नमूद केले. अशा देयकांना कायद्याचा आधार नसल्याचे सांगून आयोगाने निदेश दिले की, विद्युत अधिनियम, २००३ अंमलात आल्यानंतर आणि १९ जानेवारी, २००५ (ज्यानंतर पुरवठा संहिता विनियम अधिसूचित करण्यात आले होते) च्या दरम्यान निर्गमित करण्यात आलेल्या अशा देयकांच्या बाबतीत-

- (अ) मीटरची योग्य तपासणी करून तिचा अहवाल ग्राहकास दिलेला नसल्यास, देयक मागे घेण्यात यावे;
- (ब) वसूल केलेली रक्कम संबंधित ग्राहकांना परत करण्यात यावी;
- (क) जर नंतर केलेल्या तपासणीत मीटर्स सदोष असल्याचे आढळले असतील (आणि ग्राहकाला या संबंधीचे निष्कर्ष कळविण्यात आलेले असल्यास), अशा तपासणीच्या दिनांकाच्या किंवा मीटर बदली केल्याच्या दिनांकाच्या, जे आधी असेल त्याप्रमाणे, मागील तीन महिन्या पर्यंतची देयके, तपासणी अहवालाच्या आधारे समायोजित करण्यात येतील आणि जादा वसूल केलेली कोणतीही रक्कम असल्यास ती परत करण्यात येईल.

(आयोगाच्या आदेशाला रिलायन्स एनर्जी लिमिटेड व इतरांनी सुरवातीला उच्च न्यायालयात व नंतर अपिलीय न्यायाधिकरणात, आणि बेस्टने सुध्दा आयोगापुढे पुनर्विलोकन याचिकेद्वारे आव्हान दिले.)

परिशिष्ट - १

सन २००४-२००५ मध्ये आयोगाच्या झालेल्या सभा		
आयोगाच्या झालेल्या सभांची संख्या	२३	२१.०४.२००४ (४४ वी सभा) २७.०४.२००४ (४५ वी सभा) ०५.०५.२००४ (४६ वी सभा) ०४.०६.२००४ (४७ वी सभा) २४.०६.२००४ (४८ वी सभा) १९.०८.२००४ (४९ वी सभा) २४.०८.२००४ (५० वी सभा) ३१.०८.२००४ (५१ वी सभा) ०७.०९.२००४ (५२ वी सभा) ०८.०९.२००४ (५३ वी सभा) २१.०९.२००४ (५४ वी सभा) २८.०९.२००४ (५५ वी सभा) १८.१०.२००४ (५६ वी सभा) १८.११.२००४ (५७ वी सभा) ३०.११.२००४ (५८ वी सभा) १३.१२.२००४ (५९ वी सभा) १४.१२.२००४ (६० वी सभा) २०.१२.२००४ (६१ वी सभा) ०५.०१.२००५ (६२ वी सभा) १३.०१.२००५ (६३ वी सभा) ३१.०१.२००५ (६४ वी सभा) २२.०३.२००५ (६५ वी सभा) २३.०३.२००५ (६६ वी सभा)

परिशिष्ट - २

सन २००४-२००५ मध्ये दाखल करण्यात आलेल्या याचिका					
क्र.	अर्जदार	प्रतिवादी	याचिकेचा दिनांक	प्रकरण क्रमांक	विषय
१	आयोगाचा स्वतःचा अर्ज	टीपीसी, आरइएल, मराविमं, बेस्ट	मविनिआची नोटीस दि. १२.०४.२००४	२००४ चा २	वितरण मुक्त प्रवेश/समांतर वाहिन्या
२	बेस्ट	-	३०.११.२००४	२००४ चा ४	एआरआर आणि वीज दराच्या प्रस्तावाला मान्यता
३	बालाजी इलेक्ट्रो स्मेल्टर्स लि.	मराविमं	२८.०४.२००४	२००४ चा ६	दि. १०.०३.२००४ च्या वीज दराच्या आदेशाचे पुनर्विलोकन
४	मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्स, इंडस्ट्रिज अँड ॲग्रीकल्चर	मराविमं	०६.०५.२००४	२००४ चा ७	पवन उर्जेच्या संदर्भातील दिनांक २८.११.२००३ मधील आदेशांतील विविध तरतूदीबाबत स्पष्टीकरण
५	श्री. चंद्रकांत आर. खंडेलवाल	मराविमं	२९.०५.२००४	२००४ चा ८	मराविमंची विद्युत देयके आणि संबंधित बाबी
६	ट्रान्सपरंट एनर्जी सिस्टीम प्रा. लि.	मराविमं	०२.०६.२००४	२००४ चा ९	मराविमंने जादा भार मंजूर न करणेबाबत
७	टाटा पॉवर कं. लि.	-	२६.०७.२००४	२००४ चा १०	दि. ११.०६.२००४ च्या वीज दराच्या आदेशाचे पुनर्विलोकन
८	मराविमं	-	३०.०७.२००४	२००४ चा ११	ऊर्जेच्या वहन आणि बॅन्किंग करारास मान्यता
९	रिलायन्स एनर्जी लि.	-	०४.०८.२००४	२००४ चा १२	दि. ०१.०७.२००४ च्या वीज दराच्या आदेशाचे पुनर्विलोकन
१०	महाराष्ट्र शासन	-	११.०८.२००४	२००४ चा १३	शेती ग्राहकांना मोफत वीज पुरवठा करण्यासाठी राज्य शासनाची सबसिडी
११	जय बमलेश्वरी राइस मिल	मराविमं	२६.०४.२००४	२००४ चा १४	विद्युत अधिनियम, २००३ मधील कलम १२६ चे मराविमंकडून पालन न होणे
१२	इंडियन विंड एनर्जी असोसिएशन	मराविमं	२६.०६.२००४	२००४ चा १५	पवन उर्जेच्या प्राप्ती संदर्भातील दि. २८.११.२००३ मधील आदेशांतील विविध तरतूदीबाबत स्पष्टीकरण

क्र.	अर्जदार	प्रतिवादी	याचिकेचा दिनांक	प्रकरण क्रमांक	विषय
१३	इंडियन विंड एनर्जी असोसिएशन	मराविमं	०१.०९.२००४	२००४ चा १६	पवन ऊर्जेच्या संदर्भातील दि. २८.११.२००३ मधील आदेशांतील विविध तरतूदीबाबत स्पष्टीकरण
१४	पदमजी पल्प अँड पेपर मिल्स लि.	मराविमं	०४.०९.२००४	२००४ चा १७	मे. पदमजी पल्प अँड पेपर मिल्स लि. वर लावण्यात आलेल्या मागणी आकारा संदर्भातील दि. १६.६.२००० च्या आदेशाचे पुनर्विलोकन
१५	राइस मिलर्स असोसिएशन	मराविमं	२७.०४.२००४	२००४ चा १८	विद्युत अधिनियम, २००३ मधील कलम १२६ मधील तरतूदींचे मराविमंकडून झालेल्या उल्लंघना बाबतचा अर्ज दुरुस्त देयके
१६	आयोगाचा स्वतःचा प्रस्ताव	आरइएल, बेस्ट, मराविमं, एमपीईसीएस, टीपीसी	मविनिआ चे दि. ३.०८.२००४ चे पत्र	२००४ चा १९	
१७	बीएफ युटिलिटीज लि.	मराविमं/ महाराष्ट्र शासन	०८.०९.२००४	२००४ चा २०	पवन ऊर्जेच्या प्राप्ती संदर्भातील दि. २४.११.२००३ मधील आदेशांतील विविध तरतूदीबाबत स्पष्टीकरण
१८	निरामय मेडिकल फाउंडेशन	मराविमं	१०.०५.२००४	२००४ चा २१	सुरक्षा अनामत, एसएलसी, एससीसी आणि ऊर्जा आकरांच्या जादा वसूल केलेल्या रकमांचा परतावा
१९	मराविमं	-	१८.१२.२००४	२००४ चा २२	मराविमंने ६०० मेगावॉटचा उभारावयाचा पवन ऊर्जा प्रकल्प
२०	लॉइड्स स्टील इंडस्ट्रीज लि.	मराविमं	२३.०९.२००४	२००४ चा २३	करारांतर्गत मागणी पुनर्जिवित करण्यासाठी मे. लॉइड्स स्टील इंडस्ट्रीज लि. कडून सेवा वाहिनी आकार इ. यांची केलेली अवैध वसूली
२१	भूषण स्टील अँड स्ट्रिप्स लि.	(१) मराविमं आणि (२) टीपीसी लि.	२९.१०.२००४	२००४ चा २४	मे. टाटा पॉवर कंपनी लि. कडून वीज घेण्यासाठी मे. भूषण स्टील अँड स्ट्रिप्स लि. यांना मराविमंचा ना हरकत परवाना मिळणेबाबत
२२	महाराष्ट्र शासन	स्वविप्र, स्वतंत्र वीज उत्पादक आणि वितरण परवानाधारक	२३.१२.२००४	२००४ चा २५	लघु जल विद्युत प्रकल्पांकरिता (२५ मेगावॉटखालील) वीज दराची निश्चिती करणे
२३	मविनिआ (कामकाज प्रचालन) विनियम, २००४ च्या विनियम ३२ खाली आयोगाने स्वतः चालविलेली पुनर्विलोकन कार्यवाही	मराविमं आणि महाराष्ट्रातील इतर सर्व वितरण परवानाधारक	दि. २०.१२.२००४ रोजी झालेली आयोगाची सभा	२००४ चा २६	उसाची चिपाडे व इतर अ-खनिज इंधनावर आधारित अर्हता प्राप्त नसलेल्या सह-निर्मिती प्रकल्पांच्या विजेच्या खरेदीसाठीच्या इतर योजना व विजेचा दर
२४	शिमला इंडस्ट्रीज	मराविमं	०८.११.२००४	२००४ चा २७	७९ एचपीच्या जादा दाबास मंजूरी व इतर संबंधित मुद्दे
२५	विदर्भ इंडस्ट्रीज असोसिएशन	मराविमं	१७.०९.२००५	२००४ चा २८	विजेच्या विक्रीवरील कर मराविमंच्या औद्योगिक आणि वाणिज्यीक ग्राहकांकडून वसूल करणे

सन २००४-२००५ मध्ये आयोगाने पारित केलेल्या आदेशांची यादी

क्र.	प्रकरण क्रमांक	याचिकेचा दिनांक	सुनावणीचा दिनांक	आदेश/अंतरिम आदेशाचा दिनांक	तपशील
१	२००३ चा ३२	२०.१०.२००३	१८.११.२००३	०२.०४.२००४	महाराष्ट्र शासन (पाटबंधारे विभाग)- राज्य शासन आणि पाटबंधारे विभागाच्या महामंडळांनी चालविलेल्या उपसा जलसिंचन योजनांना लागू असलेल्या वीज दराचे पुनर्विलोकन
२	२००२ चा १५	२६.०७.२००२	१६.०९.२००२ १२.०६.२००३	०६.०४.२००४	एमएसडब्ल्यु पॉवर (इंडिया) लिमिटेड - नगरपालिकेच्या घन कचऱ्यापासून वीज निर्मितीच्या प्रकल्पांकडून वीज खरेदी
३	२००३ चा ०६	१९.०३.२००३	०५.०६.२००३	०७.०४.२००४	श्री. शिरीष व्ही. देशपांडे - मुंबईत वीज पुरवठ्यात स्पर्धेस वाव देणे, बीएसईएस आणि टीपीसी ने सवलतीचे दर लावणे आणि संयुक्तिक व रास्त वीज दराचे निश्चितीकरण
४	२००३ चा ६०	१२.०३.२००४	०७.०४.२००४	१८.०५.२००४	महाराष्ट्र शासन (ऊर्जा विभाग) - शेती व वीज माग ग्राहकांकरिता राज्य शासनाची सबसिडी
५	२००२ चा ३१, ३३, ३४ व ३५; २००३ चा ४९	१३.११.२००२ २९.११.२००२ १२.११.२००३	०३.०१.२००३ ०५.१२.२००३	२१.०५.२००४	(१) एन आर सी लिमिटेड, (२) लुपिन केमिकल्स लिमिटेड, (३) अमित स्पिनिंग मिल्स लिमिटेड, (४) युरोटेक्स इंडस्ट्रीज आणि एक्सपोर्ट्स लि. व (५) लार्सन अँड टुब्रो लिमिटेड (एल अँड टी) - स्व-वापरसाठीच्या वीज निर्मिती प्रकल्प मान्यता-धारकांना मराविमने लावलेल्या काही शर्ती व इतर संबंधित बाबी
६	२००३ चा १३	२४.०४.२००३	२३.०९.२००३	२५.०५.२००४	श्री. मुकेश मेहता, जैन आदर्श दुग्धालय- श्री. मुकेश मेहता यांना बेस्ट उपक्रमाकडून जादा देयक आकारणी आणि जोडणी तोडणे व इतर संबंधित बाबी
७	२००० चा ०७	०४.१२.२०००	०५.१२.२००० ०६.१२.२००० २३.०४.२००१ ते २७.०४.२००१ ०२.०५.२००१ ०३.०५.२००१ ०४.०५.२००१ १७.०५.२००१ २८.०५.२००१ ०७.०१.२००२ २२.०९.२००३ ०६.११.२००३ १४.११.२००३ २८.११.२००३ ०४.१२.२००३ १८.१२.२००३ १७.०२.२००४ ०१.०३.२००४	३१.०५.२००४	बीएसईएस लि. - मराविमला घावयाच्या स्टँड-बाय आकराबाबत बीएसईएस लि. व टाटा पॉवर कंपनी लि. यांच्यातील वाद
८	२००३ चा ३०	०१.१०.२००३	३१.१०.२००३ २५.११.२००३ २२.०३.२००४	०१.०६.२००४ ११.०६.२००४	टाटा पॉवर कंपनी लि.- आर्थिक वर्ष २००३-०४ आणि २००४-०५ करिता वार्षिक महसूलाची गरज आणि आर्थिक वर्ष २००४-०५ करिता वीज दराची निश्चिती (संक्षिप्त आदेश दि. १.०६.२००४ रोजी आणि सविस्तर आदेश दि. ११.०६.२००४ रोजी)
९	२००४ चा ०८	३१.०५.२००४	-	०८.०६.२००४	श्री. सी. आर. खंडेलवाल - वीज देयकां संबंधातील वाद आणि संबंधित बाबी
१०	२००३ चा ६२ (२००१ चा ८,९,१०,१५, १७,१८,१९,२०, २१ सह वाचावे)	१२.०३.२००४	३१.०३.२००४ २२.०४.२००४	१४.०६.२००४	मराविमचा अर्ज - उसाच्या चिपाडांवर आधारित सह-निर्मिती प्रकल्पांकडून वीज खरेदी करण्याबाबतच्या दि. १५.०७.२००२ आणि दि. १६.०८.२००४ च्या आदेशात दुरुस्ती/स्पष्टीकरण इ.
११	२००२ चा १८	०८.०९.२००३	१४.१०.२००३ २७.११.२००३ १८.०३.२००४	१८.०६.२००४ ०१.०७.२००४	बीएसईएस लि.- आर्थिक वर्ष २००३-०४ आणि २००४-०५ करिता वार्षिक महसूलाची गरज आणि आर्थिक वर्ष २००४-०५ करिता वीज दराची निश्चिती (संक्षिप्त आदेश दि. १८.०६.२००४ रोजी आणि सविस्तर आदेश दि. ०१.०७.२००४ रोजी)

क्र.	प्रकरण क्रमांक	याचिकेचा दिनांक	सुनावणीचा दिनांक	आदेश/अंतरिम आदेशाचा दिनांक	तपशील
१२	२००३ चा १५	२८.०७.२००३	१६.०९.२००३ १३.११.२००३	३०.०६.२००४	ईस्ट इंडिया हॉटेल्स लि. - बेस्टच्या वीज दराचे पुनर्विलोकन व निश्चितीकरण
१३	२००३ चा २७	१२.०८.२००३	२२.१०.२००३ ०९.०२.२००४	०७.०७.२००४	अखिल भारतीय ग्राहक पंचायत, पुणे-सुरक्षा उपाय आणि पुरवठ्याच्या अटी व शर्ती कार्यान्वित करण्याबाबतच्या आयोगाच्या दि. १०.११.२००३ च्या आदेशाचे पालन
१४	२००३ चा ४७	०३.११.२००३	२१.०६.२००४	०८.०७.२००४	श्री. एन.एन. काळे, पुणे - मराविमं द्वारे परकीय फर्मची व्यवस्थापन सल्लागार म्हणून नेमणूक
१५	२००३ चा १९	०२.०९.२००३	१७.११.२००३	०९.०७.२००४	लेफ्टनंट कमांडर (सेवानिवृत्त) हकिम सिंघ-यांच्याकडून मीटरची किंमत वसूल करणे व संबंधित बाबी
१६	२००२ चा २४	११.१०.२००२	१६.०१.२००३ ०२.०७.२००३ ०८.०९.२००३	१२.०७.२००४	श्री. एस.आर. परांजपे-उसाच्या चिपाडांवर आधारित सह-निर्मिती प्रकल्पांकडून वीज खरेदी बाबतच्या दि. १६.०८.२००२ च्या आदेशाचे पुनर्विलोकन
१७	२००३ चा ४८	११.०९.२००३	२३.१०.२००३ २७.०४.२००४	१३.०७.२००४	श्री. एन.एन. काळे आणि डॉ. बी.आर. साबडे, पुणे-सबसिडी आणि संबंधित बाबींच्या अभ्यासासाठी समितीची नेमणूक
१८	२००३ चा ०२	-	-	१३.०७.२००४	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ - मराविमंच्या ग्राहकांच्या विविध वर्गवारींना लागू असलेल्या २००३-०४च्या वीज दराचे निश्चितीकरण (स्पष्टीकरणात्मक आदेश)
१९	२००४ चा ०३	०४.०३.२००४	०६.०५.२००४	१३.०७.२००४	समीर इलेक्ट्रिकल्स अँड इलेक्ट्रानिक्स प्रा. लि. मराविमंने वीज मीटर्स देण्याबाबत
२०	२००४ चा ०४	२१.०५.२००४	०६.०७.२००४	१९.०७.२००४	बेस्ट - बेस्टची वार्षिक महसूलाची गरज (एआरआर) आणि वीज दर (स्पष्टीकरणात्मक आदेश)
२१	२००१ चा २४	२७.०१.२००४ (कन्यादान टेक्सटाईल्स, नाशिक)	-	१९.०७.२००४	एमआयडीसी - मुरबाड, मुरबाड व अतिरिक्त मुरबाड औद्योगिक क्षेत्रांतील रस्त्यावरील दिव्यांना लागू असणारा मराविमंचा वीज दर व मराविमंने पुरवणी देयकातून वेगळ्या दराने केलेली वसूली (स्पष्टीकरणात्मक आदेश)
२२	२००१ चा ३०	२८.१२.२००१	१२.०१.२००४	२२.०७.२००४	पदमजी पल्प अँड पेपर मिल्स लि. दिनांक १०.१.२००२ च्या वीज दराचे आणि संबंधित निदेशांचे पुनर्विलोकन
२३	२००३ चा ५७	२२.०१.२००४	३०.०४.२००४	०३.०८.२००४	भूषण स्टील अँड स्ट्रिप्स लिमिटेड आणि विप्रास कास्टिंग्स लिमिटेड - भूषण स्टील अँड स्ट्रिप्स लिमिटेड यांना स्वविप्र वीज निर्मितीसाठी दिलेल्या परवानगीचा कथित भंग आणि संबंधित बाबी
२४	२००२ चा ३८	२८.११.२००२ २४.०४.२००४ १४.०६.२००४	०९.०१.२००३	०३.०८.२००४	लॉइड्स स्टील इंडस्ट्रिज लिमिटेड - करारांतर्गत मागणी पुनर्जिवीत करण्यासाठी सेवा वाहिनी आणि इतर आकारांची कथित अवैध वसूली, इ.
२५	२००४ चा ०६	०५.०५.२००४	०३.०८.२००४	०९.०८.२००४	बालाजी इलेक्ट्रो स्मेल्टर्स लिमिटेड - भारांक व अन्य प्रोत्साहनांबाबतच्या दि. १०.३.२००४ च्या वीज दराचे पुनर्विलोकन
२६	२००१ चा १०	०८.१०.२००३	२३.०३.२००४	०९.०८.२००४	के पल्प अँड पेपर मिल्स लिमिटेड - के पल्प अँड पेपर मिल्स लिमिटेडच्या संदर्भात उसाच्या चिपाडावावर आधारित सह-निर्मिती प्रकल्पाच्या वीज खरेदी बाबतच्या दि. १६.८.२००२च्या आदेशाचे पालन
२७	२००३ चा २८	०७.०८.२००३	१०.१२.२००३	१०.०८.२००४	श्री. हुसेन अब्दुल हमिद, नाशिक - साइझिंगमधून वीज माग या वर्गवारीत बदल आणि संबंधित बाबी
२८	२००३ चा २९	०६.०८.२००३	०१.१२.२००३	१०.०८.२००४	श्री. ओम इस्टेट डेव्हलपर्स - एस एल सी आकार आणि ओ आर सी योजना
२९	२००३ चा ३०	०१.१०.२००३	-	११.०८.२००४	टाटा पॉवर कंपनी लि. - आर्थिक वर्ष २००३-०४ आणि २००४-०५ करिता वार्षिक महसूलाची गरज आणि आर्थिक वर्ष २००४-०५ करिता वीज दराची निश्चिती (शुद्धीपत्रक आदेश)

क्र.	प्रकरण क्रमांक	याचिकेचा दिनांक	सुनावणीचा दिनांक	आदेश/अंतरिम आदेशाचा दिनांक	तपशील
३०	२००३ चा १४	०७.०४.२००३	१२.११.२००३	११.०८.२००४	सागर रोलिंगज अँड फोर्जिंगज - मराविमंमुळे झालेल्या तोट्याची भरपाई व संबंधित बाबी
३१	२००३ चा १८	०८.०९.२००३	-	१२.०८.२००४	बीएसईएस लि. - आर्थिक वर्ष २००३-०४ आणि २००४-०५ करिता वार्षिक महसूलाची गरज आणि आर्थिक वर्ष २००४-०५ करिता वीज दराची निश्चिती. (रिलायन्स एनर्जी लि. च्या वीज दराच्या पुस्तिकेस पुरवणी)
३२	२००४ चा १३	११.०८.२००४	१६.०८.२००४	२३.०८.२००४	महाराष्ट्र शासन (ऊर्जा विभाग) शेती ग्राहकांना मोफत वीज पुरवण्यासाठी राज्य शासनाची सबसिडी
३३	२००२ चा २१	०७.१०.२००२	०५.१२.२००२ २५.०८.२००४	०२.०९.२००४	जैन इरिगेशन सिस्टीम लिमिटेड - जैन इरिगेशन सिस्टीम लिमिटेडच्या तीन युनिट्सना एसपी-१ (उच्च तांत्रिक शेती) वीज दर लागू करणे
३४	२००४ चा ०१	१७.०३.२००४	२८.०४.२००४ ३०.०८.२००४	०३.०९.२००४	महाराष्ट्र ऊर्जा विकास अभिकरण (मेडा) महाराष्ट्रातील वितरण परवानाधारकांकरिता 'नूतनशील वीज खरेदी करण्याचे बंधन' निश्चित करणे
३५	२००३ चा ५५, ५६	०८.१२.२००३ १४.१२.२००३	१९.०८.२००४	०८.०९.२००४	विदर्भ इंडस्ट्रीज असोसिएशन आणि बल्लारपूर इंडस्ट्रीज लि. - खनिज इंधनावर आधारित स्वपिंप्रची वीज खरेदी व इतर योजना
३६	२००३ चा ५९ (२००२ च्या प्रकरण क्र. १७ (३), ३,४ व ५ सह वाचावे)	०५.०३.२००४	११.०३.२००४ ११.०५.२००४	१०.०९.२००४	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ - पवन ऊर्जेची प्राप्ती इ. स्व-वापर, इतरांना विक्री, मराविमंला विक्री, यासंबंधीच्या अटीमध्ये बदल करण्यासाठीच्या दिनांक २४.११.२००३ च्या आदेशाचे पुनर्विलोकन (स्पष्टीकरणात्मक आदेश)
३७	२००३ चा १८	-	-	१०.०९.२००४	रिलायन्स एनर्जी लिमिटेडच्या प्रकरण क्रमांक २००३ च्या क्र. १८ मधील दिनांक १.७.२००४ च्या आदेशाला शुद्धीपत्रक - रिलायन्स एनर्जी लिमिटेडच्या ग्राहकांच्या विविध वर्गवारींना (२००३-०४ व २००४-०५) करिता लागू असलेल्या वीज दराचे निश्चितीकरण
३८	२००३ चा ३०	-	-	१५.०९.२००४	टाटा पॉवर कंपनी लिमिटेडच्या प्रकरण क्र. २००३ च्या ३० च्या दि. ११.६.२००४ चा वीज दराचा आदेश (शुद्धीपत्रक आदेश)
३९	२००४ चा १०	२६.०७.२००४	२३.०८.२००४	१७.०९.२००४	टाटा पॉवर कंपनी लिमिटेड - टाटा पॉवर कंपनी लिमिटेडच्या वार्षिक महसूल गरजेच्या (ए आर आर) व वीज दर निश्चितीकरण संबंधातील दि. ११.६.२००४ च्या आदेशाचे पुनर्विलोकन
४०	२००४ चा १३	१४.०९.२००४ २०.०९.२००४	२१.०९.२००४	२३.०९.२००४	मराविमं वि. महाराष्ट्र शासन (ऊर्जा विभाग) शेती ग्राहकांना मोफत वीज पुरवठा करण्यासाठी राज्य शासनाची सबसिडी
४१	२००४ चा १२	०४.०८.२००४	२०.०९.२००४	३०.०९.२००४	रिलायन्स एनर्जी लिमिटेड - बीएसईएस लि. (आता रिलायन्स एनर्जी लिमिटेड) यांची वार्षिक महसूलाची गरज व वीज दर निश्चितीकरणाच्या दि. ०१.०७.२००४ च्या आदेशाचे पुनर्विलोकन
४२	२००४ चा ७, १५ व १६ (२००२ च्या प्रकरण क्र. १७ (३), ३,४ व ५ सह वाचावे)	(०६.०५.२००४ १४.०९.२००४) २६.६.२००४ १.०९.२००४	२२.०९.२००४	३०.०९.२००४	मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्स, इंडस्ट्रीज व अॅग्रिकल्चर, (एम सी सी आय ए) आणि इंडियन विंड एनर्जी असोसिएशन (आय एन डब्ल्यु ई ए) - (दोन वेगवेगळे अर्ज) - मराठा चेंबर ऑफ कॉमर्स, इंडस्ट्रीज व अॅग्रिकल्चर आणि इंडियन विंड एनर्जी असोसिएशन यांनी पवन ऊर्जा प्राप्ती संबंधातील दि. २८.११.२००३ च्या आदेशातील विविध तरतूदीबाबत मागितलेले स्पष्टीकरण
४३	२००४ चा १४	२७.०४.२००४	१९.१०.२००४	२४.११.२००४	जय बमलेश्वरी राइस मिल, गोंदिया - विद्युत अधिनियम २००३च्या कलम १२६ च्या, मराविमं कडून झालेल्या अ-पालनाबाबत
४४	२००३ चा १८	३०.०७.२००४	-	२५.११.२००४	श्री. के. एच. नाडकर्णी, मुंबई - रिलायन्स एनर्जी लि. च्या ग्राहकांच्या विविध वर्गवारींना (सन २००३-०४ व २००४-०५) लागू असलेल्या वीज दराचे निश्चितीकरण

क्र.	प्रकरण क्रमांक	याचिकेचा दिनांक	सुनावणीचा दिनांक	आदेश/अंतरिम आदेशाचा दिनांक	तपशील
४५	२००४ चा ११	०२.०८.२००४	२२.०९.२००४	०६.१२.२००४	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ - व्हीएचपीएल, मराविमं आणि आयनॉक्स एअर प्रॉडक्ट्स लि. यांच्या स्व-वापरासाठीच्या विजेच्या वहन आणि बॅंकिंग करारास मान्यता
४६	२००४ चा ९	०९.०६.२००४	२०.१०.२००४	०७.१२.२००४	ट्रान्सपरंट एनर्जी सिस्टीम प्रा. लि., पुणे - ट्रान्सपरंट एनर्जी सिस्टीम प्रा. लि. यांना मराविमंने अतिरिक्त वीज भार न देण्याबाबत
४७	२००३ चा ३०	२०.११.२००४	०६.१२.२००४	०७.१२.२००४	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ - मराविमंकरून टीपीसीने वीज घेण्याबाबत आणि टीपीसीच्या वीज दराच्या दि. ११.०६.२००४ च्या आदेशाचे पालन
४८	२००४ चा ११	०९.१२.२००४	-	१३.१२.२००४	विंध्याचल हायड्रो पॉवर लिमिटेड - व्हीएचपीएल, मराविमं आणि आयनॉक्स एअर प्रॉडक्ट्स लि. यांच्या स्व-वापरासाठीच्या विजेच्या वहन आणि बॅंकिंग करारास मान्यता
४९	२००४ चा १२	२४.०८.२००४	२०.०९.२००४	२३.१२.२००४	रिलायन्स एनर्जी लिमिटेड - बीएसईएसच्या वार्षिक महसूलाची गरज आणि वीज दराबाबत दि. १.०७.२००४ च्या आदेशाचे पुनर्विलोकन
५०	२००३ चा १२	-	-	२७.१२.२००४	रिलायन्स एनर्जी लिमिटेड - आरईएलच्या ग्राहकांच्या विविध वर्गवारींना (२००३-०४ व २००४-०५ करिता) लागू असलेल्या दिनांक १.०७.२००४ च्या आदेशाचे पुनर्विलोकन (रिलायन्सच्या सन २००४ च्या प्रकरण क्र. १२ मधील दि. २३.१२.२००४ च्या पुनर्विलोकन आदेशास शुद्धीपत्र)
५१	११६/०४	-	-	२७.१२.२००४	ओम्बड्समनच्या कार्यालयाच्या जागेचे ठिकाण
५२	२००० चा ०७	-	-	२७.१२.२००४	टीपीसी आणि बीएसइएस (आरईएल) मधील वाद-मराविमंस करावयाच्या स्टॅंडबाय आकरांचा भरणा (शुद्धीपत्रक आदेश)
५३	२००४ चा १३	११.०८.२००४ २७.१२.२००४	०४.०९.२००५	०६.०९.२००५	महाराष्ट्र शासन (ऊर्जा विभाग) - शेती ग्राहकांना मोफत वीज पुरविण्यासाठी राज्य शासनाची सबसिडी
५४	२००३ चा १८	-	-	१९.०९.२००५	रिलायन्स एनर्जी लिमिटेड - आर्थिक वर्ष २००३-०४ व २००४-०५ करिता वार्षिक महसूलाची गरज आणि आर्थिक वर्ष २००४-०५ करिता वीज दराचे निश्चितीकरण
५५	११६/०४	-	-	२०.०९.२००५	ओम्बड्समनच्या कार्यालयाच्या जागेचे ठिकाण व ग्राहकांनी भरावयाच्या अनामतीची पद्धत
५६	२००४ चा २० (२००२ च्या प्रकरण क्र. १७ (३), ३,४ ५ सह वाचावे)	०८.०९.२००४	१६.११.२००४	३१.०९.२००५	बीएफ युटिलिटीज लि. - पुणे पवन उर्जेच्या प्राप्तीसंबंधातील दि. २४.११.२००३ च्या आदेशातील विविध तरतूदीबाबत बीएफ युटिलिटीज लि. यांनी मागितलेले स्पष्टीकरण
५७	२००३ चा २० व २१	१२.०४.२००४	१०.०५.२००४ २६.१०.२००४	०४.०२.२००५	आरईएल ने टीपीसी आणि मराविमं यांना मधल्या पारेषणाच्या सुविधेत द्यावयाचा प्रवेश
५८	२००४ चा १७	०६.०९.२००४	१८.१०.२००४	०७.०२.२००५	स्व-विप्र हा ग्रीडशी ताळमेळ झालेला असेल हे लक्षात घेऊन, मे. पदमजी पल्प अँड पेपर मिल्स लि. यांना आकारलेल्या मागणी आकाराच्या संदर्भातील दि. १६.०६.२००० च्या आदेशाचे पुनर्विलोकन आणि संबंधित बाबी
५९	२००४ चा १९	मविनिआ चे दि. ०३.०८.२००४ चे पत्र	२१.१०.२००४	२३.०२.२००५	दुरुस्ती/पुरवणी देयके
६०	२००३ चा २	०१.१२.२००४	३०.१२.२००४ ३०.०९.२००५	०४.०३.२००५	मराविमंच्या भार नियमनासंबंधातील वीज दराच्या आदेशाचे पालन व संबंधित मुद्दे
६१	२००४ चा २१	१०.०५.२००४	२२.११.२००४	२२.०३.२००५	सुरक्षा अनामत, सेवा वाहिनी आकार, सेवा जोडणी आकार आणि ऊर्जा आकार यांच्या घेतलेल्या जादा रकमांचा निरामय मॅडीकल फाउंडेशन आणि रिसर्च सेंटरला परतावा

ग्राहकांची संख्या व विजेचा वापर

महाराष्ट्र राज्य विद्युत वितरण कंपनी

	ग्राहकांची संख्या				विजेची विक्री (एमयु)			
	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५
वर्गवारी	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५
घरगुती/निवासी	९,०४०,६०८	९,१९१,०६७	९,४३४,७६८	९,८५४,८१६	६,९२५	७,१३३.३६	७,३२४.३७	७,६७४.०५
वाणिज्य	८८५,२०१	९२०,५४५	९६८,०५६	१,१०२,४८५	१,४९३	१,५९९.४५	१,७५९.१८	१,९६५.५४
औद्योगिक- लघु/मध्यम दाब	२७७,७८४	२७६,५६४	२८६,२७८	२८०,६३२	२,६९७	३,००९.२६	३,३३८.१९	३,७९२.३९
एलटीपीजी वीजमाग मीटरशिवाय	-	-	-	-	४८१	-	-	-
औद्योगिक-उच्च दाब	८,१३७	८,२९३	८,६०२	९,६३०	८,७६७	१२,५४८.९२	१३,७३१.४१	१६,०४२.४६
औद्योगिक- अति उच्च दाब	७६	-	-	-	३,३०३	-	-	-
शेती-मीटरसह	२,१७०,००८	२,२०१,४३९	२,२४६,०८८	२,२९७,३०३	४०२	८६१.६६	१,३४३.९९	१,७५४.६९
शेती-मीटरशिवाय	-	-	-	-	९,३२९	-	-	८,६०९.२८
रेल्वे	४८	५०	५१	४७२	८६३	९३३.६५	९९२.३९	१,०६७.७५
इतर	११५,७१३	१०७,९०६	१०९,८६७	११०,८४५	२,४६७	२,२५१.८८	२,२८१.४८	२,६४३.६२
इतर-मीटरशिवाय	-	-	-	-	५१४	-	-	-
एकूण	१२,४९७,५७५	१२,७०५,८६४	१३,०५३,६७०	१३,६५६,१८३	३७,२४१	२८,३३८.१८	३०,७७१.०१	४३,५४९.७८

मुळा प्रवरा

	ग्राहकांची संख्या				विजेची विक्री (एमयु)			
	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५
वर्गवारी	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५
घरगुती/निवासी	७७,०७१	७९,८७०	८२,४१७	८४,८२८	४१	४०.००	४२.२०	४०.६६
वाणिज्य	१०,७४३	१०,९८३	११,२८८	११,५७०	९	९.५५	१०.०३	९.९७
औद्योगिक-लघु/मध्यम दाब	२,३६०	२,४३९	२,५३६	२,६३०	११	१०.५७	१०.६२	१०.६६
औद्योगिक-उच्च दाब	४७	४१	४१	४३	३०	३१.४५	३०.८५	३०.७४
शेती-उच्च दाब व लघु दाब, मीटरसह व मीटरशिवाय	४६,११४	४६,७९६	४६,९७८	४७,३७२	४२०	४३९.७३	४१६.७५	३६९.२४
इतर	७११	७२६	७४७	७५४	३	५.४६	७.२०	७.५१
एकूण	१३७,०४६	१४०,८५५	१४४,००७	६२,३६९	५१४	५३६.७६	५१७.६५	४६८.७८

टाटा पॉवर कंपनी

वर्गवारी	ग्राहकांची संख्या				विजेची विक्री (एमयु)			
	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५
घरगुती/निवासी	७,५४५	१३,७०८	१७,३३६	१७,७८१	१६	२९.३९	४५.३५	५७.६३
वाणिज्य	१,२२६	२,१२६	२,६६२	२,७३७	१२०	१५७.३०	२३६.८२	३३१.४३
औद्योगिक-लघु/मध्यम दाब	२२७	१,०८१	१,३४२	१,३९३	१७	३६.७५	६९.९४	४८.९२
औद्योगिक-उच्च दाब	१०५	१०७	९६	६१	१,०२०	१,१३८.५२	१,०६०.७९	३४.७६
औद्योगिक-अति उच्च दाब	३	--	--	८९	१८५	--	--	१,०१४.७६
रेल्वे	३	३	३	३	७१२	७३६.१४	७५६.५३	७८१.७४
इतर-परवानेधारक	३	३	३	३	६,६०४	७,७३४.३४	७,६०५.५८	७,३१३.८४
एकूण	९,११२	१७,०२८	२१,४४२	२२,०६७	८,६७४	९,८३२.४०	९,७७५.००	९,५८३.०८

रिलायन्स एनर्जी लिमिटेड (बीएसईएस)

वर्गवारी	ग्राहकांची संख्या				विजेची विक्री (एमयु)			
	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५
घरगुती/निवासी	१,८२०,०००	१,८८८,४३३	१,९७५,७९१	२,०४८,६२७	३,१३२	३,२८३.००	३,३७८.००	३,५५४.५३
वाणिज्य	२७०,०००	२९०,२६३	३०७,९६०	३१३,८५५	१,३४४	१,६२९.००	१,७७०.००	१,२२०.७१
औद्योगिक-लघु/मध्यम दाब	४३,०००	४४,०५५	४५,१६१	३०,५८९	५५१	५३९.००	५१०.००	८७६.००
औद्योगिक-उच्च दाब	३८३	२५३	२८६	३७८	५९३	३८०.००	३९८.००	७७४.००
शेती	१५	१२	११	१२	१	०.०४	०.०६	-
रस्त्यावरचे दिवे लावणे	-	-	-	-	५५	-	-	-
इतर	-	४०	३७	२,९६९	-	६५.००	६२.००	७७.००
एकूण	२,१३३,३९८	२,२२३,०५६	२,३२९,२४६	२,३९६,४३०	५,६७६	५,८८०.०४	६,११८.०६	६,५०२.२४

बेस्ट

वर्गवारी	ग्राहकांची संख्या				विजेची विक्री (एमयु)			
	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५	२००१-०२	२००२-०३	२००३-०४	२००४-०५
घरगुती/निवासी	५४९,८०४	६८१,७९६	६९२,२१३	७०२,०५०	१,४३३	१,५०६	१,५५५	१,६२१
वाणिज्य	३१८,७९९	१९६,९९९	१९९,०८६	२०१,१४५	१,४१४	१,४५६	१,४५३	१,५३४
औद्योगिक-लघु/मध्यम दाब	१४,१९२	१४,२१९	१४,१९२	१४,१८२	१७३	१६६	१६३	१७१
औद्योगिक-उच्च दाब	३६	३६	३६	४२	१४३	१४२	१६३	१५८
इतर	५१७	५४१	६३०	७०९	५३	४८	५३	५२
एकूण	८८३,३४१	८९३,५९१	९०६,१५७	९१८,१२८	३,२१६	३,३१८	३,३८७	३,५३६

१ एप्रिल, २००४ ते ३१ मार्च, २००५ या कालावधीचे आय-व्यय पत्रक

आय	रक्कम रु.	रक्कम रु.	व्यय	रक्कम रु.	रक्कम रु.
(अ) सुरुवातीची शिल्लक		१,३२५,१२८.७७	(अ) कर्मचारीवृंद खर्च		४,३९२,२७९.००
रोख शिल्लक	१२,८५८.५४		१) सदस्यांचे वेतन	१,७०७,७८३.००	
एसबीआय टाटा-बीएसईएस- मराविमं वाद	९,५००.००		२) कर्मचारी वेतन	२,४४८,४९६.००	
एसबीआय-चालू खाते	८,२३९,०४३.२४		३) सदस्य निवास भाडे	२३६,०००.००	
एसबीआय-शुल्क व परिच्यय	१,०६३,७२६.९९		४) खालील बाबींची वर्गणी		७१४,८३८.००
वसूली बचत खाते			भविष्य निवाह निधी	२१,२६४.००	
			वैद्यकीय खर्चाची प्रतिपुर्ती	४१,५१५.००	
			उपदान	२५७,७६५.००	
(ब) अनुदान व इतर जमा		३१,६२९,५९८.३९	रजा रोखीकरण	३२५,२३१.००	
महाराष्ट्र शासनाचे अनुदान	२२,०००,०००.००		रजा वेतन वर्गणी	-	
अ.मु. ठेवीवरील व्याज चालू खाते	६९४,८०५.००		सेवानिवृत्ती वर्गणी	-	
शुल्क व परिच्यय वसूली	८,२०६,१५६.००		रजा प्रवास सवलत	४,८५२.००	
अ.मु. ठेवीवरील व्याज-शुल्क व			शिपाई भत्ता	६४,२११.००	
परिच्यय बचत खाते	४२८,२०२.३९				
संकीर्ण जमा	२,४९२.००		(ब) आस्थापना खर्च		१०,९०३,०१३.९९
सदस्यांच्या वेतनातून			वाहतूक खर्च	३,१५९.५०	
वसूल केलेले निवृत्तीवेतन	२९७,९४३.००		दूरध्वनी खर्च	२४७,१५२.४१	
			कार्यालय भाडे	९,३७७,२००.००	
(क) वेतनांतून केलेली वसूली		३,२३३,७४८.००	वाहन तळ आकार	९६,०००.००	
संगणक अग्रिम	६,०००.००		छपाई व स्टेशनरी खर्च	२९५,०६७.००	
अंशदायी भ.नि.नि. कर्मचारी हिस्सा	१८,७२०.००		पेट्रोल खर्च	२१३,१३९.००	
सर्वसाधारण भ.नि.नि.	६०,०००.००		टपाल व कुरिअर	४८,७५०.००	
गट विमा योजना	१,४४०.००		बँक कमिशन	३,०७८.००	
मोटर कार अग्रिमावरील व्याज	६,०००.००		करमणूक खर्च	१९,३०६.००	
परवाना शुल्क	१२,७८०.००		विद्युत खर्च	२७६,०९६.००	
कर्ज हप्ता	२५,६८०.००		पुस्तके व नियतकालिके	४२,६२३.५०	
व्यवसाय कर	४७,२५५.००		कार्यालयीन खर्च	१६,८८४.००	
सल्लागार-टी.डी.एस.	३५२,४४८.००		अंतर्गत व्यवस्था खर्च	११५,७९४.००	
संविदा-टी.डी.एस.	१८,९४१.००		उपहारगृह खर्च	२४,७८३.५०	
भाड्यावरील-टी.डी.एस.	२,१५९,४५१.००		बदली प्रवास खर्च	२४,८५५.००	
वेतनावरील-टी.डी.एस.	५२५,०३३.००		लेखापरिक्षण फी	१७,९५०.००	
			साधन-सामग्रीचे भाडे	७९,५४६.००	
(ड) इतरांकडून जमा अनामत		१५४,४३५.००	कार्यालयीन साधन-सामग्री	१,६३०.००	
सुरक्षा अनामत	१५४,४३५.००		(क) उद्देशावरील खर्च		९,४१४,४९३.००
इसारा अनामत रक्कम	-		जाहीर सुनावणी खर्च	२८८,००६.००	
			सल्लागार फी	५,९६०,५१८.००	
(इ) कर्मचारी अग्रिम वसूली		२६,८९३.००	वकील फी	३०७,५००.००	
खर्चासाठी अग्रिम	१९,२९३.००		जाहिरात व प्रसिद्धी खर्च	१४६,९०२.००	
उत्सव अग्रिम	७,६००.००		दौरे व प्रवास खर्च	६६०,८०७.००	
			सभासदत्व व वर्गणी	१३,२५७.००	
(फ) दिलेल्या अनामत/अग्रिमाची वसूली		१,३७०,०३४.००	प्रकाशन छपाई खर्च	१,७२८,१३४.००	
दूरध्वनी अनामत	५,०००.००		बैठक खर्च	१२,१९२.००	
पुरवठादारांना अग्रिम	२,१०८.००		इंटरनेट खर्च	१२८,६७७.००	
मविनिआ ओम्बड्समनला अग्रिम	१,३६२,९२६.००		वेबसाईट खर्च	१६८,५००.००	
			(ड) मत्तांवरील खर्च		८४९,३८१.००
(ग) गुंतवणूक/मुदत ठेवीचे रोखीकरण		१८,६६५,७३३.००	संगणक खर्च	३४३,२२०.००	
एसबीआय-अल्पमुदत ठेवी	१८,६६५,७३३.००		वाहन दुरुस्ती व देखभाल खर्च	१८४,९७३.००	
			दुरुस्ती व देखभाल खर्च	२४६,४९६.००	
			वाहन विमा	७४,६९२.००	
			(इ) मत्तांची खरेदी		५६,४८९.००
			फर्निचर व फिक्सचर्स	२,३०६.००	
			वाचनालयकारिता पुस्तके	४७,७८३.००	
			कार्यालयीन सामग्री	२,९५०.००	
			दूरध्वनी उपकरण	३,४५०.००	
पुढील पानावर		६४,४०५,५७०.१६	पुढील पानावर		२६,३३०,४९३.९९

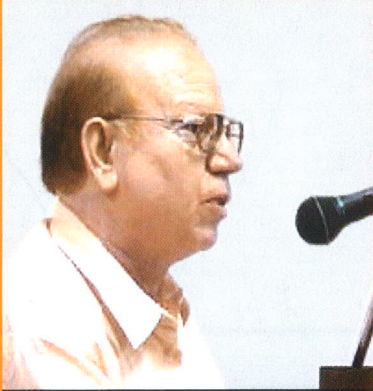

आय	रक्कम रु.	रक्कम रु.	व्यय	रक्कम रु.	रक्कम रु.
भागील पानावरून	६४,४०५,५७०.१६		भागील पानावरून		२६,३३०,४९३.९१
			(फ) संकीर्ण प्रदाने व्याजावरील टी.डी.एस.	२८३,६८४.००	२८३,६८४.००
			(ग) वसूलीतून केलेली प्रदाने संगणक अग्रिम	६,०००.००	३,२३३,६५८.००
			अंशदायी भ.नि.नि. कर्मचारी हिस्सा	१८,७२०.००	
			सर्वसाधारण भ.नि.नि.	६०,०००.००	
			गट विमा योजना	१,४४०.००	
			मोटर कार अग्रिमावरील व्याज	६,०००.००	
			परवाना शुल्क	१२,७८०.००	
			कर्ज हप्ता	२५,६८०.००	
			व्यवसाय कर	४७,१६५.००	
			सल्लागार-टी.डी.एस.	३५२,४४८.००	
			संविदा-टी.डी.एस.	१८,९४९.००	
			भाड्यावरील-टी.डी.एस.	२,१५९,४५९.००	
			वेतनावरील-टी.डी.एस.	५२५,०३३.००	
			(ह) जमा अनामत अग्रिमांतून केलेली प्रदाने सुरक्षा अनामत	४८९,५००.००	५०९,०००.००
			इसारा अनामत रक्कम	१०,०००.००	
			मराविमं - टाटा - बीएसईएस वाद	९,५००.००	
			(ई) कर्मचाऱ्यांना अग्रिम प्रदान उत्सव अग्रिम	९,६००.००	३०,६९३.००
			खर्चासाठी अग्रिम	२१,०९३.००	
			(ज) वसूल खर्च/परिव्ययाचा परतावा अर्जाच्या शुल्काचा परतावा	१,५००.००	१,५००.००
			(क) गुंतवणूक अल्प-मुदत ठेवीतील गुंतवणूक	६,०३६,५५४.००	६,०३६,५५४.००
			(ल) दिलेली अग्रिम/अनामत मविनिआ ओम्बड्समन कार्यालय	१,३६२,९२६.००	१,३६५,०३४.००
			पुरवठादाराना अग्रिम	२,१०८.००	
			(म) जागतिक व्यापार केंद्राला थकितवाकीची प्रदाने जाव्याकें - भागील वर्षाची भाड्याची रक्कम	१५,४८८,९२०.००	१६,४३२,१८७.००
			जाव्याकें - भागील वर्षाचा विद्युत खर्च	८२२,८२०.००	
			जाव्याकें - वाहन तळ आकार	९६,०००.००	
			जाव्याकें - जाहीर सुनावणी खर्च	२४,१३२.००	
			जाव्याकें - संकीर्ण खर्च	३१५.००	
			(न) अखेरची शिल्लक रोख शिल्लक	१,८६८.०४	१०,१८२,७६६.२५
			एसबीआय-टाटा-बीएसईएस- मराविमं वाद	-	
			एसबीआय-चालू खाते	६३५,०१०.८३	
			एसबीआय-शुल्क व परिव्यय वसूली बचत खाते	९,५४५,८८७.३८	
एकूण	६४,४०५,५७०.१६		एकूण		६४,४०५,५७०.१६

आयोगाच्या सन २००४-०५ मध्ये
झालेल्या जाहीर सुनावण्यांमध्ये
हितसंबंधीत
त्यांची बाजू मांडताना

श्री. शंतनु दिक्षित-प्रयास
पुणे

श्री. आर. बी. गोएंका
अध्यक्ष, विदर्भ इंडस्ट्रिज असोसिएशन,
नागपूर

श्री. एस. व्ही. शिलारकर
तांत्रिक संचालक, मिटकॉम लि.
मुंबई

श्री प्रवेश दोशी
अमरावती

श्री. शरद लक्ष्मण दाले
जन जागृत ग्राहक मंच
रायगड, ठाणे

श्री. निम्मा मुरलिधर कदम,
अध्यक्ष, मालेगांव कृती समिती,
मालेगांव, नाशिक

श्री. डी. एस. कदम
तांत्रिक संचालक, मराविमं
औरंगाबाद

२००८-०५

MERC

महाराष्ट्र विद्युत नियामक आयोग

केंद्र १, १३ वा मजला, जागतिक व्यापार केंद्र, कफ परेड, कुलाबा, मुंबई - ४०० ००५

www.mercindia.org.in